

compromis. Dat weten zij zelf wel. Soms — helaas, heel vaak! — gaat het compromis al te ver, naar ons inzicht. Kwestie van inzicht misschien. In ieder geval is het goed, dat zij door een blad als „Spart.“ voortdurend besproken worden. Maar de kritiek moet een medewerking zijn — niet, zoals nu, een tegenwerking; anders komt het resultaat van „Spart.“ er op neer, dat het de tegenwerking van de reactie versterkt. Zoals de kritiek van voor de oorlog, al was ze soms gegrond, heel vaak de invloed van de comm. gedachte in West-Europa verminderde, en aldus het verzet van het fascisme vergemakkelijkte. Om tot het vormen van fabriekscomité's — jullie enige positief punt — te komen, moeten je lezers een grote politieke invloed winnen, een partij vormen. Dan moeten zij met heel bescheiden eisen beginnen, willen zij het oor van de arbeiders bereiken. Nu, daarvoor is het te laat. Laten de lezers van Spartacus in de C.P. blijven, als een zuurdesem in deze partij, als een zuurdesem in de massa. Dan zult U trots op je werk kunnen zijn.

Met comm. groeten
W.

Naschrift:

De raad, die inzender ons geeft, zal wel goed bedoeld zijn, maar daarom is het nog geen goede raad. Onze overtuiging, dat de arbeidersklasse haar eigen macht moet organiseren in de bedrijven, dat zijzelf alle functies van leiding en strijd in handen moet nemen en houden, dat zij zo de onderlinge verhouding van arbeider tot arbeider en daardoor de maatschappelijke verhoudingen moet en zal omwentelen tot een samenleving van vrije en gelijke arbeiders, die overtuiging laat niet met zich schipperen en plooiën, maar eist dat we die als geheel en in onderdelen, duidelijk en eerlijk onze mede-arbeiders zeggen. We kunnen deze dingen dus niet samen met anderen, die het daarmee niet eens zijn, of het er maar zo'n beetje mee eens zijn, propagieren.

We horen dus niet thuis in de partij van Stalin, die onder de naam „communisme“, de heerschappij van die partij over de arbeidersklasse als geheel nastreeft. We konden niet, in de oorlog, onze overtuiging, dat de arbeiders zich in elk land haar dichtstbijzijnde klassevijand, de eigen bourgeoisie, moest bestrijden, een beetje achterbaks houden en meehullen met de wolven, die de eenheid met, (dat is de onderwerping aan) de vaderlandse bourgeoisie propagieren. Wij kunnen niet, in de tijd na de oorlog (die een voorbereiding is voor de komende) de propaganda voor de strijd tegen het kapitaal, nationaal en internationaal, door elkaar roeren met de C.P.N.-propaganda voor „Vaderland, socialisme en democratie“. Wij kunnen de opkomende eigen strijdvormen der arbeiders, het beginsel dat daarin tot uitdrukking komt, niet begrijpen en propagieren, en tegelijkertijd de staatsorganisatie in „eigen“ land en de wereldorganisatie der „Vrije Volken“ waarin de sterkste groepen van het wereldkapitaal de gehele

arbeidersklasse aan zich wil onderwerpen en uitbuiten, stappen noemen in de richting van de wereldvrede en socialisme. M.a.w., wij kunnen niet de leugen, colporteren, in de hoop dat we er af en toe ook eens een scheutje waarheid bij mogen geven.

Zeker, in de strijd moeten de arbeiders telkens tot een compromis komen met hun tegenstanders. Dat wil zeggen, ze moeten zich telkens weer bij de gebleken overmacht van het kapitaal neerleggen en zich in hun toestand schikken. Ook de communistische arbeiders.

Maar dat is niet een compromis met de meningen van de tegenstander. De meningen van de klasse-tegenstander, die ook onder hun mede-arbeiders zo wijd verbreid en zo diep geworteld zijn, moeten in alle vormen waarin zij zich voordoen zij mee wil helpen vormen, zoveel invloed op de klasse zal krijgen, dat die haar volgt en haar in staat stelt, haar denkbeelden uit te voeren.

en in elk opzicht, door hen worden bestreden. En daartegenover moet de eigen communistische overtuiging, over middelen en doel van de maatschappelijke strijd der arbeiders, ondubbelzinnig worden gesteld.

Dat positieve van onze propaganda is niet beperkt, zoals de inzender zegt, tot het vormen van fabriekscomité's. Wat wij liever noemen (o.i. beter strijdorganisaties van de bedrijfsarbeiders. Dat is het eerste wat volgens ons moet gebeuren. Wij zeggen ook, en hopen dat steeds duidelijker te kunnen, hoe de bedrijfs-eenheden zich voor de strijd aanensluiten tot een klassefront. Ook welke taken zij daarbij heeft te vervullen. Hoe zij heeft in te grijpen in het productie-proces en in het openbare leven. Hoe zij, steeds verder, alle gebieden van het maatschappelijke leven moet en kan beheersen en beheren.

Daarvoor, meent de inzender, moeten de Spartacus-lezers en leden een grote politieke invloed winnen en een partij vormen. Zo zou men het kunnen zeggen, maar dan gaat daarachter meestal schuil de gedachte, dat Spartacus of de wereldpartij die En het is ons niet te doen om onze politieke invloed, in de zin van: Spartacus kan je wel vertrouwen en die zal het wel bij het goede eind hebben, maar we willen dat wat wij weten, de andere arbeiders ook weten, dat zij zich dus de opvattingen die wij hebben, zelf eigen maken en bewust daarnaar handelen. Dat dus de communistische idee door hen erkend en gehanteerd wordt als hun eigen idee, dat het communisme invloed krijgt, doordat het meer en meer het eigendom van de klasse wordt. En dat houdt onder andere in, dat die arbeiders zich met hand en tand verzetten tegen de overheersing van hun strijd en organisaties door welke partij of bond ook, al draagt die ook de naam Spartacus en al noemde die zich ook honderdmaal per dag communistisch.

Wij stellen geen eisen. Wij hebben geen eisen te stellen, geen bescheiden, en geen onbescheiden eisen. Alleen wie macht heeft, kan eisen stellen, zonder zich

belachelijk te maken. Spartacus heeft geen macht en wil geen macht, voor zichzelf noch voor haar organisatie. De arbeiders van Spartacus, de arbeiders, die de komende communistische wereldpartij zullen vormen, willen samen met hun klassegenoten van de hele wereld, alle macht. Niet voor hun partij, maar voor de klasse-organisatie der arbeiders. Want communisme is: Georganiseerde macht van de klasse der arbeiders, die tot arbeidende mensheid wordt.

SPARTACUS EN DE TROTSKISTEN

Sedert enige weken bestaat in Zutphen een V.S.V. (Vereniging van Spartacus-Vrienden). Na haar oprichting heeft ook het C.R.M. daar een propaganda-vergadering gehouden, naar aanleiding waarvan wij half December onderstaand schrijven ontvingen.

W. M.

De vergadering gehouden te Zutphen op 11 Dec. 1945, gehoord hebbende het standpunt van kam. Ernst Mulder ten opzichte van eenheid van C.R.M. en Spartacus, bezocht door leden van beide organisaties, spreekt als haar mening uit, dat ten spoedigste de mogelijkheid van het fuseren van beide groeperingen tot stand moet komen, althans de besprekingen ten opzichte daarvan moeten beginnen. Zij verzoekt hun stellingname te publiceren in de respectievelijke kranten.

Voor de Comm. bond „Spartacus“ afd. Zutphen
w.g. A. Vallinga
Voor het C.R.M. afd. Zutphen
w.g. Jan de Boer.

Het feit dat de brief niet ondertekend was, doch geheel getypt, zelfs met het w.g. voor de namen, was voor ons aanleiding om, voor wij tot publicatie overgingen, ons eerst met kam. Vallinga te Zutphen te verstaan. Uit de inlichtingen die wij kregen, blijkt, dat de leden van de Zutphense V.S.V., aanwezig op bovenbedoelde vergadering, inderdaad hebben meegewerkt aan het tot stand komen van de ontvangen brief. Daarom gaan wij nu tot publicatie over.

Nu de mening, die in deze brief wordt uitgesproken: Als twee politieke groeperingen feitelijk op principeel hetzelfde standpunt staan, kan er van fuseren sprake zijn. Hebben zij zelfs de plicht dat te doen en zo de verdeelde krachten te verenigen. Maar als hun opvattingen principeel, in de hoofdzak, tegenover elkaar staan, dan is er van een fusie-mogelijkheid geen sprake. Beginselen laten zich niet fuseren. De beginselen van Spartacus en die van het Trotskisme zijn volkomen verschillend, staan vierkant tegenover elkaar, sluiten elkaar uit. Wij zullen in de komende nummers van ons blad onze mening zeggen over begrip, wezen en taak van de communistische partij, zoals die o.i. door de revolutionaire arbeiders gevormd moet worden. Wij zullen daarbij gelegenheid hebben, ook de Trotskistische voorstellingen daarover te bespreken.

V.S.V. Amsterdam-Zuid.

Donderdag 10 Januari 1946, 's avonds 7.30 uur
Gebouw „Westende“ — Westende 3
Onderwerp: De staat en het socialisme.

V.S.V. Zaandam.

Donderdag 10 Januari 1946, 's avonds 8 uur
Gebouw Reigerstraat 6 Zaandam. Zaalverwarmd
Onderwerp: De Russische kwestie.

V.S.V. Haarlem.

Woensdag 9 Januari 1946, 's avonds 8 uur
Gebouw „Nijverheid“ Jassstraat. Verwarmde zaal
Onderwerp: Het verband tussen Sociale en Maatschappelijke verdrukking.
Toegang voor alle Spartacuslezers.

12 Januari 1946

Prijs 20 cent

6e Jaargang - No. 2

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtsestraat 44
Postgto 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam“ - Amsterdam

OP VOORPOST

De openbare mening heeft het moeilijk. Hoe moet ze zich vormen? Ondanks vele nieuwsdiensten, pers en radio, vloeien de bronnen, waaruit de openbare mening zich zou kunnen vormen, slechts uiterst spaarzaam. Dit geldt al voor de gebeurtenissen in onze onmiddellijke omgeving. Hoe groter echter de afstand is tussen ons en het gebeuren, des te minder precies en des te algemener gehouden zijn de berichten, die ons bereiken. Ook op het gebied der meningsvorming wordt van ambtswege de hoeveelheid calorieën vastgesteld, waarmee een mens nog net in 't leven blijven kan. En de specialisten zijn het er in het geheel niet over eens, welke graad van ondervoeding de mensen het beste verdragen kunnen. Zo zijn we in de interpretatie van het gebeuren voor het grootste deel aangewezen op ons eigen combinatie-vermogen, tenzij we ons tevreden stellen met de rol van gramofoonplaat. Zo dat willen we niet, ofschoon bij velen de neiging tot onderwerping aan een geestelijk exercitie-reglement bedenkelijk groot is.

Wij komen slechts weinig uit de officiële berichten te weten, maar vaak in het geheel niets. Wie weet bijvoorbeeld, wat het half miljoen Duitse soldaten en officieren in de Britse bezettings-zone in Noord-West-Duitsland doen? Men spreekt erover, dat ze, als onontbeerlijke arbeidskrachten, nog niet uit krijgsgevangenschap ontslagen, d.w.z. nog niet gedemobiliseerd kunnen worden. Over de aard van hun onontbeerlijke arbeid vernemen we niets uit de officiële berichten. De fluisterreportage vermeldt, dat deze Duitse soldaten en officieren in hun oude handwerk geoefend worden en er nog allerlei bijleren. De geallieerde oorlogvoering beschikte over vele wapens, waarvan de techniek aan de Hitler-soldaten niet bekend was. En dat moet ingehaald worden. Als men in Indonesië Japanse soldaten mag en moet inzetten voor de „handhaving der orde“, waarom zal men dan afzien van de vaardigheid der Duitse soldaten? Zij staan op voorpost, deze Hitler-soldaten in West-Duitsland, in het Niemandsland van de Derde Wereldoorlog. Zij zijn beproefde „anti-Bolsjewisten“ en hun zelfstandig denken is voldoende gebroken, om goede soldaten der „Westerse beschaving“ te kunnen zijn. Zo rekent men tenminste. De Russen weten het, en het is niet aannemelijk, dat Molotov het aan openhartigheid

heeft laten ontbreken tegenover zijn Britse en Amerikaanse collega's bij hun gesprekken onder de kerstboom in Moskou. Het behoort bij de spelregels der hoge politiek, dat de medespelers, als ze onder elkaar zijn, van plompe bedrogs-maneuvres afzien. Zij kennen elkaar te goed, dan dat ze elkaar voor even onwetend houden, voor even lichtgelovig, als de honderden miljoenen, die er leven de inzet vormt van hun spel.

De kerstconferentie in Moskou had een optimistische pers, in Rusland en in de Angelsaksische landen. Men was daar klaarblijkelijk reeds tevreden, doordat het Moskouse gesprek tussen Molotov, Bevin en Byrnes niet zo resultaatloos eindigde, als de herfstconferentie der ministers van Buitenlandse Zaken in Londen. Minder enthousiast is men in de landen, die in eerste instantie het onderwerp van gesprek der drie hoge heren waren. Zeker mag dit gebrek aan enthousiasme zich niet ongebreideld uiten. De voormalige bondgenoten van Duitsland — Italië, Hongarije, Roemenië, Bulgarije en Japan — waarover men in Moskou druk gesproken heeft, hebben natuurlijk geen onbeperkte vrijheid van spreken. Zij mogen blij zijn, dat men de officiële vrede spoedig met hen sluiten zal en dat ze na de Russische conferentie nu ook weten, met wie ze de eer zullen hebben, het vredesverdrag te ondertekenen. Voor Japan is het nog niet zo ver, want in dit geval moet de deelname van Rusland aan de controle geregeld worden, wat, naar alle schijn, gelukt is. Het Verre Oosten kwam zonder twijfel in

Dit is het tweede nummer van 12 bladzijden, dus 1½ maal de gewone omvang. De prijs is daarom ook deze keer 20 cent. Hiermede hebben wij dus het niet verschenen nummer in de Kerstweek vervangen.

Moskou ter sprake, zonder dat men reeds van een vergaande overeenkomst kon spreken. Japan, China en Indië zijn de hardste noten om te kraken, met de kostbaarste inhoud. Hun alleen-bezit blijft de onvervulde kerstwens, met dezelfde hevigheid door de drie deelnemers aan de Moskouse conferentie gekoesterd.

Frankrijk is weinig geestdriftig, omdat het aan de Moskouse kerst-dis niet genodigd was, hoewel het zich erover verheugt, dat men de vrede met de vroegere bondgenoten van Duitsland in Parijs sluiten wil, wat aan de Parijse vreemdelingenindustrie o.a. niet onbeduidende inkomsten bezorgen zal. Maar het zou de Vierde Franse Republiek toch aangename geweest zijn, als men wat minder aan de lichamelijke geneugten in Parijs en wat meer aan de prestige-behoefte van het Franse imperium en aan zijn Roer- en Rijnbelangen denken zou.

Ook Italië voelt zich teleurgesteld, omdat zijn oorlogsverklaring aan Duitsland, na de val van Mussolini, niet zwaar genoeg weegt, om Italië tot meer dan alleen passieve deelneming aan de aanstaande vredes-conferentie toe te laten. En ook de democratische leiders van Rome denken met weemoed aan het schone Zuid-Tirol, dat Italië in 1919, als magere oorlogsbuit uit de eerste wereldoorlog, in de wacht gesleept heeft en dat door het „nieuwe“ Oostenrijk niet zonder kans op succes teruggevorderd wordt. Nog somberder zijn de Romeinse gedachten t.a.v. Triëst, dat Mussolini's hofdichter Gabriele d'Annunzio toendertijd met veel bombast ingelijfd heeft bij het fascistische moederland, en waar Tito in geen geval van wil afzien. Uit het Moskouse communiqué van de ministers van Buitenlandse Zaken is niet uit te maken, hoe men er daar over dacht, alleen, dat men ook aan deze zaak dacht.

Ze hebben aan alles gedacht, de drie ministers in Moskou, en ze zijn het over de zakelijk en plaatselijk dichtstbijzijnde kwesties ook eens geworden. Het zal in de naaste tijd enige invloed uitoefenen op de politieke ontwikkeling op de Balkan, waarvan de politieke toestand een der belangrijkste discussie-punten in Moskou uitmaakte. Rusland was in dit opzicht tot enige tegemoetkoming bereid, omdat het in Hongarije, Roemenië, Bulgarije en Joe-

goslavië over voldoende geconsolideerde voorposten beschikt en de nijdver tussen Engeland en Amerika als diepgaand genoeg beschouwt, zodat het een voor Rusland gevaarlijke economische doordringing van deze landen door de Angelsaksische mede-overwinnaars niet meer al te zeer behoeft te vrezen.

Voor de erkenning door Londen en Washington van de Joegoslavische republiek van Tito ruidde het de toelating van een Russisch-Brits-Amerikaanse commissie in Roemenië en Bulgarije. Taak van deze commissie, waarvan de leden bestaan uit Molotovs plaatsvervanger en uit de Amerikaanse en Engelse gezanten in Moskou, is het te zorgen voor de „democratische verbreding” van deze Balkanregeringen. Michael, drager van de Russische „Orde van de overwinning” en van de Roemeense koningstroon, is bij de aankomst der commissie in Boekarest opgedoken uit zijn teruggetrokkenheid, terwijl Dimitrov, de held van Leipzig, en democraat van de nieuwe stijl, als leider der Stalinistische parlementsfractie in Sofia, de invoering van de Bulgaarse republiek onder grote bijval geëist heeft. Of en in welke richting in dit verband in Moskou ook over Griekenland en Turkije, de beide burens van Bulgarije, gesproken is, is niet bekend.

Griekenland, het zorgenkind van Engeland, blijft voorlopig wel Britse voorpost. Het bezorgt Molotov niet al te veel hoofdbreken, daar ook de regeringswisseling in Engeland klaarblijkelijk niet tot een voelbare koerswisseling in Griekenland gevoerd heeft. En dat betekent voorlopig een voortbestaan der monarchistisch-fascistische heerschappij in Griekenland en — als gevolg — verscherping der anti-Engelse gezindheid van de Griekse massa's, die in Engeland de beschermheer der Griekse reactie zien.

Het instellen van de commissie voor Roemenië en Bulgarije moet Bevin en Byrnes iets waard zijn, want, als we ons niet bedriegen, moet Molotov toch meer als tegengeschenk geëist hebben, dan alleen de erkenning van de Joegoslavische republiek, een ietwat mage tegenprestatie, als men bedenkt, dat voor koning Peter, de gast der Britse regering, niet de minste kans bestaat, om op de troon zijner vaderen terug te keren.

Het kerstgeschenk van Bevin en Byrnes aan Molotov heet Perzië (Iran). Niet geheel Perzië natuurlijk, maar toch de Noordelijke provincie Azerbeidzjan, die aan de gelijknamige Sowjet-republiek grenst. En het is niet in de eerste plaats de Perzische olie, die tot actief ingrijpen van Rusland in Perzië (spreek uit: onsceneren der „democratische volksbeweging” in Perzisch Azerbeidzjan), de lokkende aanleiding was. Want in Perzisch Azerbeidzjan komt, tot nu tenminste, geen petroleum uit de grond, en de tapijt- en fruitbazars van Tebris heeft Rusland niet zo dringend nodig. Maar 't was begerenswaard, om vóór de overeengekomen ont-

ruiming van Perzië op 1 Maart 1946 door Russische, Amerikaanse en Engelse troepen, een breed voor-bastion aan te leggen voor de Russische oliegebieden aan de Kaspische Zee, een voorpost van betrouwbaar weerstandsvermogen tegen de aanvalsbasis, die de Westerse bondgenoten aan de Perzische Golf hebben.

In Perzië staan de voorposten van de derde wereldoorlog bijna even dicht tegenover elkaar als in de Berlijnse bezettingszone, en deze nabijheid is voor Rusland, met het oog op het Bakoe-oliegebied, een groot gevaar. In de kerstconferentie keurden Engeland en de U.S.A. de Russische voorpost in Tebris goed, nadat de capitulatie van het Perzisch garnizoen in Tebris voor de overmacht der „opstandelingen” hun dit besluit vergemakkelijkte had. Het is begrijpelijk, dat de Perzische regeringschef tegen zulk een „harmonie” van zijn hoge bondgenoten, niet veel in te brengen heeft.

Of ook Turkije tot het onderwerp van gesprek in Moskou behoort heeft, laat zich niet met zekerheid zeggen. Het is niet waarschijnlijk dat het ongenoemd bleef. Naar de opwinding in de Turkse pers, die openlijk de mogelijkheid van een Russisch-Turkse oorlog toegeeft, te oordelen, is het nauwelijks aannemelijk, dat Bevin en Byrnes in zulk een vertrouwelijk en openhartig gesprek met hun ambtsbroeder, de Russische aanspraken op grote delen van het Turkse gebied in stilzwijgen voorbijgegaan zijn. Wat voor Perzisch

Azerbeidzjan geldt, geldt evenzeer voor het Turks-Russisch grensgebied aan de Zwarte Zee, het geboorteland van den generalissimus. De bijna 25-jarige Russisch-Turkse vriendschap koelde tijdens de oorlog merkbaar af, toen zich steeds duidelijker de Westerse neigingen van Ankara manifesteerden. En het was te verwachten, dat Rusland voor zijn kwetsbaar oliegebied ook op een strook Turks land als voorpost aanspraak zou maken, nu de Dardanellen kwestie niet eenzijdig ten gunste van Rusland opgelost zal worden. De Turken hebben voor het eerst het woord „oorlog” uitgesproken en het is niet aan te nemen, dat Londen en Washington de energieke taal van Ankara onaangenaam gevonden hebben. Turkije is een der belangrijkste actief-posten der tegen Rusland gerichte politiek van de Westerse machten, het is een voorpost en zijn conflicten met Rusland zijn voorpostgevechten van de derde wereldoorlog.

In de verdere toespitsing der imperialistische tegenstellingen, waarvoor de Moskouse kerstgesprekken der ministers van Buitenlandse Zaken slechts een tussenstation zijn, is nog nergens een brede tegenbeweging der arbeidersklasse te constateren. De grote arbeidsconflicten in Amerika, de bewegingen der bevolkingen van de koloniale gebieden, de gevechten in China, dragen nog niet het karakter van bewust gevoerde machtsstrijd. Zij hebben een gemeenschappelijke noemer, waarvan de bewustwording de voorwaarde voor een nieuwe revolutionaire beweging is.

HET FACISME MARCHEERT

De strijd om de ordening van het bedrijfsleven in Nederland wordt voortgezet. Daarbij gaat het voor de ondernemers om de kwestie, in hoeverre ze „baas in eigen huis” kunnen blijven. Het gaat om de vraag, in hoeverre de staat als pottenkijker in de bedrijven optreedt, in hoeverre hij prijzen kan voorschrijven, de invoer in de hand houdt en de uitvoer toestaat. In deze strijd heeft minister Vos een ontwerp voor sociaal-economische bedrijfsorganisatie aanhangig gemaakt. Het „Algemeen Handelsblad” noemt dit wetsontwerp een slecht begin van dezen minister, omdat van de bedrijfsvrijheid voor de ondernemers bitter weinig overblijft. Het blad zegt over het ontwerp:

„Evenals onder de Duitsers wordt het gehele bedrijfsleven, ambacht, kleinhandel, groothandel, industrie, banken, verzekeringswezen enz. geperst in een aantal „bedrijfsschappen” — vermoedelijk circa 20 in getal — die ieder onder straffe leiding komen te staan van een ambtelijken „commissaris”. Deze kan praktisch alle bevoegdheden uitoefenen, heeft de dagelijkse leiding, is het hoofd van het bureau, draagt besluiten ter

schorsing of vernietiging voor, en is overigens geheel werktuig in handen van de regering. Een figuur, die levendig herinnert aan het veelgesmaakte „Führerbeginsel”, maar dan van ambtelijke allure.”

Inderdaad hebben we in dit ontwerp met een stuk fascistische ordening te doen, waarin de staat de uitbuiting gaat ordenen, zoals dat ook in Duitsland het geval was. En dat aanzienlijke delen van de bezittende klasse, die de uitbuiting het liefste naar eigen believen willen uitoefenen, daar tegen gekant zijn, spreekt ook vanzelf. Evenals in Duitsland. Deze delen van de bezittende klasse voeren echter een hopeloze strijd, omdat deze samentrekking van het bedrijfsleven noodzakelijk is voor de strijd van de grote kapitalen op de wereldmarkt en in de wereldpolitiek. De hele „natie” moet nu als één grote kapitalmacht in de wereld optreden, omdat het kapitalistische systeem anders niet eens meer werken kan.

Ondanks de tegenstand van het „Algemeen Handelsblad” wordt de fascistische omklemming der arbeidende bevolking voortgezet. We vinden dit ook uitgedrukt

in de onderhandelingen, die nu gevoerd worden, om tot één grote „Partij van de Arbeid” te komen, waarin S.D.A.P., N.V.B., de Christelijk Democratische Unie, de Vrijzinnig-Democratische Bond en zelfs delen van de katholieke Christofoor zijn opgenomen. Ook op dit gebied hetzelfde beeld van het Duitse nationaal-socialisme. Alleen werden de politieke partijen in Duitsland door Hitler onder dwang opgeheven, terwijl ze zich hier vrijwillig bij de nieuwe fascistische ordening inschakelen. En als bij deze nieuwe partijformatie de rode vlag van de S.D.A.P. tot gemeenschappelijk symbool wordt, blijft men ook hier trouw aan de fascistische traditie, die ook heel veel met rode vlaggen werkte.

Deze gang naar het verder fascistisch worden van de maatschappij kan alleen doorkruist worden, als de werkende bevolking

door andere wensen en verlangens ontrent maatschappelijke ordening is bezield. Andere ordening, waarin zijzelf de beslissende rol speelt. Daartoe is maatschappelijke macht nodig, die de werkers alleen op de grondslag van hun arbeidsproces, vanuit de bedrijven, kunnen krijgen. Zolang het besef ontbreekt, dat de bedrijfspersonelen langs directe weg als politiek-economische macht moeten optreden, niet met de staat, maar tegen de staat, worden ze de slachtoffers van allerlei schijnbaar mooie leuzen van socialisme en dergelijke, waarmee de nieuwe fascistische ordening werkt, net als in Duitsland. De eis is zelfbeschikking over het leven door de werkende bevolking zelf, door beheersing van het economische en politieke leven. Alle macht aan de werkende bevolking door de volledige beheersing van de bedrijven door de verenigde personen.

We kunnen dominé G. nog wel een ander voorstel doen, om duidelijk te laten zien, dat zijn zin voor gerechtigheid ernstig bedoeld is. Wat zou dominé er van denken, als openlijk voor alle arbeiders in de fabrieken werd aangegeven, waar de gemaakte goederen heengaan?

Want er wordt gefluisterd, dat de Nederlandse bevolking van de gemaakte textielgoederen zowat niets krijgt. Men zegt, dat het grootste deel naar het buitenland wordt uitgevoerd en dat een ander groot deel bestemd is voor de uitrusting van een nieuw leger. Wat voor de textielbehoefte van de Nederlandse bevolking beschikbaar gesteld wordt, moet een belachelijk klein deel van de werkelijke productie zijn. Daarom fluistert men, dat de Nederlandse textielindustrie wel de brandkasten van de textielfabrikanten, maar niet de lege linnenkasten van de huisvrouwen vult.

Dominé G. kan daarom aan de eisen van gerechtigheid aanzienlijk tegemoet komen, als hij vanaf de kansel de eis stelt van een openbare boekhouding van het financiële beheer der ondernemingen en een openbare verantwoording van verbruik der gemaakte goederen. Zolang een dergelijke openbaarheid niet aanwezig is, kan geen enkele mooie preek ons wantrouwen opheffen.

UIT DE FATSOENLIJKE WERELD

„Ik geloof, dat we geen enkele reden hebben, om ons over de Engelse politiek te beklagen”, schrijft J. de Kadt in „Het Parool” van 5 Jan. J. de Kadt is degene die hier, d.w.z. in het Nederland van de laatste tien jaar, de term „fatsoenlijk man” in omloop heeft gebracht. Hij heeft zich, volgens eigen verklaring, door de Marxistische ideënweld heengeverkt, hij is daar bovenuit geraakt. Het „Proletariats aller landen, verenigt u!” heeft zijn volle vettacht en wat hij nastreeft is de vereniging van alle fatsoenlijke lieden. Men leze er zijn geschriften en die van zijn leerling en mede-fatsoengenoet Sal Tas, de schrijver van „Achter het Nieuws” in „Het Parool” maar om na.

Wie op het platteland is grootgebracht, kan zich misschien beter dan het stadskind voorstellen, wat fatsoenlijke mensen zijn. Fatsoenlijke mensen in een dorp of stadje, dat zijn de burgemeester, de dokter, de dominé, de notaris en dergelijke lui. Fatsoenlijke mensen in de politiek, dat zijn de politieke notabelen, de vlotte humanistische schrijvers, de professoren met algemene belangstelling, de allround klimmers in de staatspartijen, de democratisch-diplomatische promotors van bewegingen.

Helaas, het wereldje van het dorp, waar de rijkste boer nog eerbiedig voor den notabele aan zijn pet tikte, is niet het voorbeeld waar naar de grote wereld zich heeft ontwikkeld; de wereld is geen dorp in het groot. De millionairs die de politiek maken, kunnen mensen met ideeën wel gebruiken, als er iets scheef gaat zelfs mensen met „democratische” ideeën, maar de politieke notabelen van deze wereld hebben ijverig aan hun pet te tikken, willen ze opgemerkt en als bruikbaar erkend worden. En hun fatsoen is ambtsshalve van het soort, dat bij massamoorden in de buurt geen reden ziet om zich te beklagen, dat de daarvoor verantwoordelijke machthebbers bezweert nog een tijd te blijven, en het Engelse kapitaal, de grootste koloniale uitbuiters ter wereld, de Indonesische kwestie in handen wil geven, omdat die daar „safe” is.

KERK EN ARBEIDSCONFLICTEN

In de laatste tijd vinden we in de kerkelijke pers een voortdurende zelfcritiek ten opzichte van haar vroegere houding tegenover de sociale noden van de bevolking. Men komt in die kringen tot de erkenning, dat de kerk zich te veel bezig heeft met de ziel en de hemel, zoals dominé G. in „Hervormd Almelo” van 28 December 1945 schrijft, en te weinig met loonen arbeidsverhoudingen. Daarom zal de kerk zich in de toekomst met deze aardse besommeringen moeten bezighouden en zich daarin partij stellen. Dominé G. zegt daarom:

„Arbeiders en werkgevers! Zo gauw in Uw bedrijf of omgeving een conflict dreigt of werkelijkheid wordt, stelt de kerk er van op de hoogte, opdat deze in staat zij, beide partijen te horen — en in het midden der gemeente uit te spreken, welke groep naar de eis der gerechtigheid haar (ook: financiële), steun verdient! Dan zal de kerk, naarmate de gerechtigheid dit vraagt, de ene maal tot arbeid oproepen, een andere maal beide partijen moeten vermanen of ook: stakers met al haar kracht en geldmiddelen moeten steunen.”

Dominé G. had reeds gelegenheid dit standpunt tot levende praktijk te maken gedurende een staking van textielarbeiders te Almelo in de afgelopen maand. En hij meende toen, dat de gerechtigheid aan de kant van de ondernemers was, zodat vanaf de kansel de staking werd afgekeurd. Immers, in deze tijd van textielnood mag alleen gestaakt worden in uiterste instantie, als alle pogingen tot oplossing van een conflict gefaald hebben. En daarbij was in het betreffende geval het wantrouwen van de arbeiders tegenover de ondernemers ongegrond. Wel is er in

het verleden wel eens reden tot wantrouwen geweest, maar „sommige fabrikanten hebben in oorlogstijd hun arbeiders zeer met textiel geholpen, zodat deze toch ook wel enige goede wil hebben getoond en dus niet altijd gewantrouwd behoeven te worden.”

Deze dominé is wel heel gauw tevreden. Wij wantrouwen deze goedgeefheid van „sommige fabrikanten”. Er wordt gezegd, dat ze in de oorlog schatten verdiend hebben met het werken voor de Duitse productie. En er wordt gezegd, dat „sommige fabrikanten” in de oorlog voor sommige arbeiders wat textiel beschikbaar stelden, opdat de productie niet tot het allerlaagste peil zou dalen, wat hun een aanzienlijke schade zou berokkenen. Ook op het ogenblik zijn de textielfabrikanten voor „hun” arbeiders heel goedgeefs. Want de arbeiders kunnen iedere maand een meter stof van de fabrieken betrekken tegen het zachte prijsje van... f 12.50 per meter. 't Is te geef!

Bedoelde menslievendheid van „sommige fabrikanten” kan ons wantrouwen tegen deze heren dus niet wegnemen. Wat zou dominé er van denken, als hij in naam van de gerechtigheid vanaf de kansel eens de eis stelde, dat de textielfabrikanten openlijk een financieel verslag omtrent het beheer van de bedrijven moeten publiceren? We kunnen dan zien, waar de boter blijft. We kunnen dan zien, hoeveel aan arbeidslonen voor de textielarbeiders wordt uitbetaald, hoeveel er wordt uitgegeven aan salarissen van directeurs en hoger personeel en hoeveel miljoenen de fabrikanten opstrijken. Voor ons zou door zulk een maatregel een goed deel van ons wantrouwen weggenomen kunnen worden en voor de kerk is het een prachtige gelegenheid, om haar zin voor gerechtigheid te tonen.

★ Democratische Interventie

Er is een interventie van de democratische landen in Franco Spanje op komst. Persberichten weten te melden, dat de republikeinse regering van Spanje, die in Mexico een onderdak heeft gevonden, een vertegenwoordiger naar Washington heeft gezonden. Ook vanuit Londen komt het bericht dat eenzelfde vertegenwoordiger aanwezig is. „Voorlopig nog niet officieel”, wordt eraan toegevoegd. Op de conferentie van de buitenlandse ministers der grote drie in Moskou, zou de Spaanse kwestie ook worden behandeld. Wat er over is besloten, wordt nog niet erg duidelijk, maar toch meent men een onvriendelijke houding tegenover Franco te kunnen constateren. In ieder geval kan men zien, dat in de diplomatieke keuken een drankje wordt bereid, om de zieke plek in het „democratische” Europa, namelijk Spanje, te genezen. Ook in Nederland wil men niet achterblijven. Al is het dan niet de regering, die hierbij het initiatief neemt, dan wordt toch de openbare mening in het geweer geroepen door een hele reeds van „linkse” partijen en groepen, om druk uit te oefenen op de regering, dat zij mede zal helpen, het Franco-bewind in Spanje ten val te brengen. Het zal dan ook wel tot een interventie der Westerse landen in Spanje komen.

Het is niet overbodig eraan te herinneren, dat dezelfde democratische landen tijdens de Spaanse burgeroorlog een politiek van non-interventie hebben gevolgd, en juist daardoor het Franco-bewind in het zadel hebben geholpen. Immers, de nu in de wereldoorlog verslagen fascistische landen, Duitsland en Italië, hebben zich toen wel in de burgeroorlog gemengd ten gunste van Franco. Duitsland en Italië stuurden hun gewapende macht en bezorgden daardoor aan Franco de overwinning, die hij zonder hen nooit had kunnen behalen. Engeland en Frankrijk proclameerden de niet-inmenging en zorgden er voor, dat de tegenstanders van Franco geen hulp van buiten kregen. Nederland deed ook een duit in het zakje, door de vrijwilligers uit Nederland, die tegen Franco streden, van het staatsburgerschap vervallen te verklaren. Het lijkt geen twijfel, dat toen voornamelijk Engeland en in zijn gevolg ook Frankrijk en de kleine West-Europese landen liever Franco aan het bewind zagen dan de republikeinse regering met haar sterke arbeidersinslag.

Spanje is een vrij achterlijk land. De grootgrondbezitters, de roomse geestelijkheid met veel grondbezit en de bij hen behorende militairen, beheersen het politieke leven. Maar Spanje bezit zeer veel grondstoffen voor de industriële productie en die worden grotendeels geëxploiteerd door buitenlands kapitaal. Het waren deze kapitaalsbelangen, die zich bij Franco veiliger voelden dan bij zijn tegenstanders. Bovendien bestond het gevaar, dat een republikeins Spanje, met sterke sympa-

thieën voor Rusland, het door Engeland nagestreefde evenwicht in Europa had kunnen verstoren. Immers, de Engelse politiek was de politiek van het evenwicht op het Europese continent en Duitsland en Italië moesten het Russische tegenwicht kunnen opheffen. Het gevaar van een fascistisch Spanje, dat deze twee zou kunnen versterken, zag men in Londen zeker niet zo zwaar in. Het is ook gebleken, dat het Franco-fascisme een geheel ander karakter had dan b.v. het Duitse. Het kwam in een zware burgeroorlog aan de macht en dan nog slechts met buitenlandse hulp. Ondanks alle grote plannen kwam van een nationale organisatie van de productie niets terecht. Zo kon een Spanje onder het Franco-bewind geen eigen kracht ontwikkelen, om b.v. het Engelse steunpunt Gibraltar te bedreigen. Franco was afhankelijk van Engeland en niet van Duitsland of Italië. Dit feit bepaalde uiteindelijk de Spaanse politiek en ook de houding van Engeland tegenover Franco.

Het spreekt vanzelf, dat het vraagstuk of de regering in Spanje fascistisch-dictatoriaal dan wel democratisch zou zijn, van ondergeschikte betekenis was. Democratie of dictatuur zijn leuzen in de politieke

meningsstrijd; in de hoge politiek der staten onder elkaar behoren zij niet thuis. Voornamelijk de Engelse buitenlandse politiek heeft zich nooit door zulke vraagstukken laten leiden. Zij doet het nu nog niet, want de Labour-regering heeft er absoluut geen bezwaar in gezien met hetgevoeld. De politieke en economische eenheid van het Westerse blok vraagt de „democratie” als bewindvorm, even goed als de Russische macht niet denkbaar is zonder het als „bolsjewisme” bekende bewind.

In dit Westerse blok kan Spanje niet worden gemist en vormt het Franco-bewind een vreemd element. Franco zou best in het Westerse blok meewillen, maar hij en zijn bewind deugen daar niet voor. Een bewind, georiënteerd op de belangen van de grootgrondbezitters en de kerk is ondanks alle radicale frasen, reactionair en niet tot een planeconomie in staat. In ieder geval staat het in de burgeroorlog verloren bloed tussen dit bewind en een groot deel van de bevolking. Franco zou in het blok verschijnen met een Spanje zoals het nu is, langeslagen, omdat het grootste deel van de bevolking in verzet is tegen de dictatoriale onderdrukking. Daarom is het duidelijk, dat Franco moet vallen.

Het verzet tegen de Franco-dictatuur heeft langzamerhand de vorm aangenomen van een guerilla-strijd. Het is zover gekomen, dat de Spaanse regering officieel verklaringen aflegt, dat ze wel aan verschillende mensen van de democratische landen in de richting van een „democratisering” tegemoet zou willen komen, maar dat de activiteit van de „Spaanse maquis” dit onmogelijk maakt. Zij zou zelfs de „democratie” geheel willen invoeren, of inplaats van met den caudillo het met een koning willen proberen (hebben niet Engeland en Nederland een koningshuis in functie en toch de volledige „democratie”?), zij is misschien tot nog meer concessies bereid, als maar de werkelijke macht van de militairen, de grootgrondbezitters en de kerk onaangestast blijft. Er zijn zeker kringen in Londen, Washington en elders, die deze bereidheid van de Franco's niet uit het oog verliezen en er mee willen pacteren. Maar de „maquis” maken het onmogelijk. De goocheltrug om het Franco-bewind in een „democratie” om te toveren, kan niet doorgaan, zolang er guerillastrijd is.

Men zou kunnen veronderstellen, dat de interventie van de democratische landen in Spanje moest bestaan in het ondersteunen van het verzet tegen Franco, het voorzien van de maquis van wapenen, het oproepen van vrijwilligers om naar Spanje te trekken om aan deze strijd deel te nemen. Duitsland en Italië gingen, toen ze Franco in het zadel hielpen, veel verder. Ze organiseerden gehele legercorpsen en stuurden die, van zware wapenen voorzien, naar het toneel van de burgeroorlog. Zodra men deze veronderstelling uit, weet men ook, dat zoiets van de „democratische” regeringen niet te verwachten is. Deze bereiken hun doel door diplomatieke

druk, door onderhandelingen en compromissen tussen Franco-mensen en wie als leiders van belangrijke en invloedrijke kringen der bevolking mogen doorgaan. In ieder geval van buiten en van boven af, langs de weg over de toppen der maatschappij, d.w.z. door middel van de heersende klasse. Ze gaan deze weg, omdat de weg van onder op, door ondersteuning van het verzet, voor de heersende klasse gevaarlijk is. En men zal zich moeten haasten, want het verzet van onder op zou ook kunnen slagen zonder hulp van buiten. In dit licht moet men ook de „actie” zien, die door de „linkse” partijen en groepen in Nederland wordt gevoerd. Vanaf de „socialisten” die zich rondom „De Vlam” groeperen, C.P.N., S.D.A.P. tot aan de liberalen toe, eisen zij gezamenlijk het aftreden van Franco. Vanzelfsprekend kunnen de bedoelingen van de partijen en groepen niet alle over één kam worden geschoren. Vrij Nederland, S.D.A.P., de

liberalen e.a. ondersteunen de politiek van de Nederlandse regering, terwijl de C.P.N. zich bij deze actie aansluit omdat zij meent, dat bij het wegvallen van de Franco-dictatuur de krachten vrijkomen, die zich bij Rusland willen aansluiten. Maar allen volgen de officiële weg, eisen van de „socialistische” regeringen, dat deze „stappen” zullen ondernemen. Zij allen volgen de spelregels van de „democratische” ordening, die het verzet van de Spaanse bevolking en van de maquis even goed moet liquideren als Franco. De revolutionaire arbeiders hebben geen belang bij het vervangen van het Franco-bewind door een door de heersende klassen der Westerse landen gezeefde „democratische” regering. Hun plaats is aan de zijde van het Spaanse anti-fascistische verzet, dat uit moet groeien tot een strijd van de arbeidersklasse en de arme boeren om en Franco en zijn plaatsvervangers er uit te gooien.

SPELERS in een film zonder einde!

Een van de aantrekkelijkste eigenschappen van een Wild-West-film is wel, dat de toeschouwer zo doorgemakkelijk de goede van de slechte mensen kan onderscheiden. Hij kan gerust na het begin zijn ogen sluiten en een dutje doen. Als hij wakker wordt en een knappe smuiter ziet met twee revolvers aan zijn gordel en een geldbuis met gaders der schone erfdochter in zijn armen, dan weet hij dat in de finale schietpartij de rechte kogel op de rechte plaats is beland en dat onschuldig deugd het gewonnen hebben, zoals in een fatsoenlijke wereld behoort.

Met de film van het wereldgebeuren, die we grotendeels door de bril van de pers en de radio krijgen te zien, staat het heel anders. Ten eerste heeft die film geen eind; niet alleen geen gelukkig eind, maar helemaal geen. En ten tweede ben je niet alleen toeschouwer, maar ook medespeler. Als je even indut, wordt je wakker doordat een van de helden zijn revolver tegen je ribben drukt en je geld en soms je hele persoon „beschagnamt”, in de schietpartijen fungeert je als kogelvanger van de grote sterren en als je hun laatste bevrijding overleefd hebt (maar het is nooit de allerlaatste) en de luidsprekers gaan je voor in een: „Dankt, dankt nu allen god”, omdat je Neerlands bloed nog altijd door je aderen vloeit, dan is er geen happy ending, maar de film draait door en je moet je onvrijwillige rol voortzetten.

Het meest verwarrende is eigenlijk, dat de filmbeelden niet kloppen met de tekst, die je erbij hoort. Heren met hoge hoeden op bepalen dat andere heren met hoge hoeden je niet meer dan zo en zoveel loon hebben te betalen. Voordat je loon in het loonzakje gaat, nemen ze er alvast een flinke hap af. Van het overschot mag je zoveel kopen en tegen zulke prijzen, als de gezamenlijke heren met hoge hoeden vaststellen. Alles wat je meer voortbrengt

dan de waarde van je loon, steken diezelfde heren in hun zak, dag in, dag uit, de hele film door. En de tekst vermeldt woorden als „volkswelvaart”, de muziek speelt: „Wij leven vrij, wij leven blij”, en de titel is in alle talen en alle landen: „Democratie!”

De film brengt het beeld van een zonnig land met palmen en rijstvelden, en bruine mensen; de blanke held treedt naar voren en zweert dat hij de gele bandieten zal verdrijven en de arme bevolking verlossen. De toeschouwers, die niet weten dat zij medespelers zijn, hebben uit wat er voorafging niet duidelijk begrepen, dat de held al driehonderd jaar lang die arme bevolking de zakken gerold heeft en een beruchte recidivist is op het gebied van uit-hongering, roof en moord. De toeschouwers hebben er nog slechts een vaag vermoeden van, dat die held ook hen in die tijd een zelfde soort bewerking deed ondergaan. Ze zijn onaangenaam verrast, als de held die arme bevolking beletten wil zichzelf te bevrijden, onder hen met bommen en kogels een bloedbad aanricht en de gele bandieten zelf in dienst neemt om ze op die bevolking los te laten. De toeschouwers zijn verontwaardigd, misschien nemen ze een motie aan tegen de held; maar er zijn er maar weinig die begrijpen dat ze niet alleen toeschouwers, maar ook medespelers zijn. Ze herkennen zichzelf niet in de gestalten onder die palmbomen, ze herkennen Putten niet in het brandende Bekassi, ze herkennen Rotterdam niet in het gebombardeerde Soerabaja, zij zien niet dat zichzelf of hun zonen het zijn, die daar liggen met afgesneden strot of met een moord op hun geweten.

Zij begrijpen niet, dat een overwinning van de meesters in het Oosten, de greep van die meesters in het Westen, op hen zelf, sterker maakt, dat het neertrappen

(Zie vervolg pag. 11 - 1e kolom)

Voor de STAAT of voor de MASSA'S

Wij ontvingen van de Bedrijfsgroep Bouwvak der Eenheidsvakcentrale te Amsterdam de volgende motie, met verzoek die te plaatsen. Wij doen dit gaarne, maar maken van de gelegenheid gebruik, om in een onderschrift onze mening hierover kort weer te geven.

MOTIE

De huishoudelijke vergadering van bouwvakarbeiders aangesloten bij de E.V.C. bijeen op 22 December 1945 in het Concertgebouw te Amsterdam, protesteert tegen de aanranding van de soevereiniteit der Indonesische republiek.

1. Spreekt zijn verontwaardiging uit over de bombardementen van Bekasi en andere plaatsen in Indonesië, eischt terugtrekking der geallieerde troepen uit Indonesië.
2. Draagt het bestuur op, het initiatief te nemen tot een intensieve actie, onder de Ned. Arbeiders voor de volledige onafhankelijkheid van Indonesië.
3. Besluit verder deze motie op te zenden aan den Minister-President „Werkend-Nederland” dagblad en periodieke pers.
4. En gaat over tot de orde van den dag.

Kameraden van de E.V.C., heb je met deze motie bedoeld, je solidariteit uit te spreken met de verdrukte en uitgebuite massa's van Indonesië? Dan stemmen we met je bedoeling volkomen in. Want het lot van alle uitgebuit van het Kapitaal is nauw verbonden. Niet alleen, omdat zij en wij het even allendig hebben, omdat het lot van de één meer en meer op dat van de ander gelijkt. Maar ook, omdat we samen in één ontzaglijk arbeidsproces, dat de hele wereld tot één bedrijven-complex aaneensluit, tot één arbeidersklasse worden, die door het kapitaal van de hele wereld wordt uitgebuit en neergetrapt. De Indonesische arbeiders en de Hollandse en die van alle landen, hebben één lot, één vijand en één gezamenlijke taak. Een taak die ze niet zonder elkaar kunnen vervullen. Als de Indonesische werkers de slagen

van het kapitaal te verduren hebben, en zonder hulp en alleen worden neergeslagen, dan is het vervolg van de historie, dat wij zullen worden neergeslagen en zonder hulp en alleenstaand, in de diepste slavernij zullen worden neergedrukt. Daarom is het zo goed als een groep arbeiders, een bedrijfsgroep van arbeiders zich met elkaar verbonden hebben, de roep van solidariteit en strijdgemeenschap met hun klasgenoten doen horen. Met hun klasgenoten in het bedrijf, in de andere bedrijven, maar ook verder, in de andere landen, over de zeeën heen, in de andere werelddelen. Met de arbeiders der wereld, die één lot, één vijand, een taak hebben: Eenheid en gemeenschappelijke strijd voor hun eigen bevrijding.

Maar wat heeft dat te maken met de soevereiniteit van de Indonesische republiek? Die republiek is de organisatie van hen, die inplaats van de Nederlandse kapitaals-vertegenwoordigers over de Indonesische massa's willen heersen. Liefst geheel ten eigen bate, als onafhankelijke nationale heersende klasse, maar omdat dit in deze tijd niet meer gelukken kan (het wereldkapitaal is daartoe veel te sterk), dan ten bate van dat wereldkapitaal en van zichzelf als uitvoerders en zetbazen.

Die republiek, die Indonesische staatsmachine, die de politieke leiders zoals Sjairr bezig zijn te vormen, moet daar voor het wereldkapitaal dezelfde dienst doen, als de Schermerhornse staatsmachine hier: De werkers in de boeien te houden, de uitbuiting mogelijk maken en organiseren.

Die leiders, die met de bombardeur van Soerabaja, Bekassi en andere uitgemoorde en andere plaagbrande plaatsen, goede vrienden zijn, zich met hem samen laten fotograferen en samen parades bijwonen van de Indonesische troepen „die op ieder zullen schieten die de orde verstoort”, die republiek die zij vormen, die geweldsmachine die de Indonesische werkers zal bedriegen en beheersen — wat hebben wij die te noemen, als wij de solidariteit met de Indonesische massa's bedoelen?

★ IN HET JAAR 2000 ★

In het kader van onze actie voor de krant ontvingen we brieven van lezers, die ons standpunt wilden weten ten aanzien van het z.g. stelsel van Bellamy. Sommige lezers meenden een lans hiervoor te moeten breken, omdat de Bellamy-gedachte, naar hun mening, de arbeidersbeweging ver vooruit was. Bellamy zou immers in zijn beide boeken „In het jaar 2000” en „Gelijkheid voor allen” in grote lijnen een maatschappelijk stelsel hebben geschetst, dat niet alleen volkomen breekt met alle misstanden van het kapitalisme, maar dat bovendien de grondslag biedt voor een samenleving der mensen, waarin oorlog en ellende hebben plaats gemaakt voor altijd durende vrede, welvaart, geluk en broederschap.

De grondgedachte van Bellamy is zeer eenvoudig. In het kapitalisme wordt geproduceerd voor de winst en dit winststelsel is de bron van alle ellende. Welnu, schaf de winst af, verkoopt alle producten tegen hun kostende prijs, die wordt bepaald door de hoeveelheid arbeid, die eraan is besteed. Geef verder ieder burger een gelijk aandeel in het totale maatschappelijk product. Dan is elke opeenhoping van rijkdom en van armoede uitgesloten. Ieder ontvangt evenveel en net zo veel als hij verbruikt. Een oplossing, die ondanks zijn primitieve formulering ook ons communisten sympathiek in de oren klinkt. Ieder geeft zijn bijdrage in het maatschappelijk productieproces, doordat hij een zekere hoeveelheid arbeid levert en hij ontvangt een gelijke hoeveelheid — zij het in andere vorm — hiervoor terug.

Als communisten weten we echter, dat het uitspreken van een dergelijke nog zo zuivere grondgedachte, alleen niet voldoende is. Er is ook een zekere organisatie nodig, om deze te verwirkelijken. En ook Bellamy ziet dat in. Echter, wanneer hij hierover gaat spreken, verliest hij volkomen de grond onder de voeten. Hij spreekt niet over arbeidersraden en bedrijfsorganisaties als de noodzakelijke organen voor de regeling van de productie, hij spreekt ook niet van de klassenstrijd, die moet helpen dit nieuwe systeem te grondvesten; integendeel, hij verklaart zich vierkant tegen dit alles. In de Bellamy-staat zijn alle werkenden — dat zijn in principe alle mensen van 21 tot 45 jaar — verenigd in het z.g. arbeidersleger. Dit leger kent een dergelijke discipline als het gewone militaire leger, met dit onderscheid, dat door de meerderen alles wordt gedaan om de belangen van hun ondergeschikten goed te behartigen. Men kan in dit leger opklimmen tot steeds hoger rang, wanneer men een goede staat van dienst heeft, wat ter beoordeling staat van de meerderen. Men kan dan door één van de hogere officieren tot een hogere rang worden bevorderd. De hoogste officieren, evenals de algemene generaal, tevens president van de

staat, worden niet benoemd, maar gekozen, echter niet door de leden van het arbeidersleger, maar door diegenen, die op 45-jarigen leeftijd hieruit zijn ontslagen. Candidaat voor deze hoogste posten zijn alleen zij, die eerst alle lagere rangen hebben doorlopen. — „Mag het leger niet meestemmen over den President?” — „Nee, zeker niet. Dat zou nadelig voor de tucht kunnen zijn, die door den President moet onderhouden worden als algemeen vertegenwoordiger van het volk.” („Jaar 2000”, 10e druk, blz. 106).

Men ziet, vóór alles moet de tucht gehandhaafd blijven. Daar het opklimmen door bekwaamheid slechts mogelijk is met toestemming der officieren van het leger, die de rapporten samenstellen, hebben deze geheel en al in hun macht wie tot hun rangen zal worden toegelaten en wie niet. Het is duidelijk, dat een dergelijk systeem het tegendeel is van de raden-democratie, die, volgens Bellamy, de meest konsekwente ondermijning van de tucht zou betekenen. Men vraagt zich ook af, hoe in een dergelijk autocratisch stelsel

de gelijkheid voor allen gehandhaafd kan blijven.

Dit gaat in de verbeelding van Bellamy echter zeer eenvoudig, even eenvoudig als het tot stand brengen van het stelsel zelf. Bekijkt men de zaak nader, dan blijkt de diepere grond voor al deze primitieve voorstellingen te liggen in het volkomen ontbreken van economisch inzicht. Zeker, de beide boeken van Bellamy behandelen uitvoerig de economie, zowel die van het door hem uitgedachte stelsel als de economie van het kapitalisme. Maar hoe!

Bellamy behandelt de economie van het kapitalisme tweemaal, eenmaal uitvoeriger in een verslag van een schoolexamen in het jaar 2000 en eenmaal beknopt en populair in „de gelijkenis van de watertank”. Wij zullen deze laatste „gelijkenis”, die de kern van de opvattingen van Bellamy zeer duidelijk tot uitdrukking brengt, hier ook ter verduidelijking en toelichting gebruiken.

Er is een land, dat arm is aan water. De bewoners zijn dorstig. Enkelens zijn zo gelukkig een bron te vinden. De anderen komen bij hen en willen drinken. De gelukkige vindsters zijn echter niet gek. „Julie kunt water van ons krijgen, maar de

prijs is 10 cent per emmer. Geld kunt jullie verdienen door te helpen het water te pompen en te dragen. Voor elke emmer, die je brengt, krijg je 5 cent. Het verschil is de winst, die ons toekomt, omdat wij de bron hebben ontdekt en jullie alleen door ons toedoen kunt drinken.” En zo wordt gedaan. De bezitters laten nu hun arbeiders water dragen, nieuwe putten boren, een watertank aanleggen, enz. En zij betalen 5 cent voor elke emmer, die gebracht wordt, ontvangen 10 cent terug voor elke gekochte emmer.

Daar de arbeiders echter niet meer geld kunnen uitgeven dan ze ontvangen, kunnen ze maar de helft van het aangevoerde water afnemen. Het gevolg is, dat na enige tijd de bak overloopt. Nu is het „crisis”, tengevolge van de „overproductie”. Er kan nu geen water meer worden aangevoerd. Daarom kunnen de arbeiders ook niets meer verdienen. „Werkloosheid”. Maar wie niets verdient, kan niet kopen. „Stilstand op de markt”. De ondernemers weten niets te doen dan afwachten. „Bedrijfsleven stopt”. De arbeiders worden ontevreden, maar met alle middelen, desnoods met geweld, houden de bezitters hen in bedwang. En nu gaan deze laatste visvijvers aanleggen, fonteinën maken, badgelegenheden openen, natuurlijk alleen voor zichzelf. Tenslotte is al het water

verbrast. „De crisis is overwonnen”. Een nieuwe kringloop kan beginnen, tot de bak weer overloopt. En zo gaat het nog enige keren, tot de arbeiders wijs worden, zich niet meer aan de bezitters storen, het waterdragen zelf organiseren en de gehele opbrengst voor zich houden. „En de bezitters hoorden het rumoer hunner stemmen en de waarzeggers hoorden het ook en de valse priesters en de krachtige strijders, die de bezitters moesten verdedigen. En toen zij het hoorden, beefden zij zo, dat hun knieën knikten en zij zeiden tot elkander: dat is ons aller einde!” („Gelijkheid”, uitg. 1940, blz. 133).

Men ziet, eenvoudiger kan het niet. Jammer alleen, dat het niet klopt. Bellamy ziet een kleinigheid over het hoofd, namelijk dat de winst in het kapitalisme ook nog ergens voor dient. Waarom loopt de tank over? Omdat de arbeiders maar 5 cent krijgen voor een emmer en 10 cent betalen, dus niet al het aangevoerde water kunnen terugkopen. Maar hoe zit het dan met de arbeiders, die de nieuwe bronnen zoeken, putten boren, pompen bouwen, emmers fabriceren, de tank metselen? Verdienen zij niets? Wanneer ook zij 5 cent verdienen is het gehele Bellamy-probleem opgelost. Dan kunnen de arbeiders wel al het water terugkopen, nooit zal de tank overlopen. Weg over-

productie, weg crisis, weg werkloosheid, weg stilstand van het bedrijfsleven, weg ontevredenheid, weg ellende, maar weg ook hervorming en weg Bellamy-staat. Weg, alles weg. Het Bellamy-stelsel is slechts het product van een armzalige rekenfout.

Want het ergste is, dat het werkelijke kapitalisme ook niet de winst belegt in „water”, d.w.z. in consumptiegoederen voor de arbeiders, maar in productiemiddelen, die dienen voor de uitbreiding van de productie. Men noemt dat accumulatie. Bij Bellamy een onbekend begrip. En wanneer men deze accumulatie in rekening brengt bij de gelijkenis van de watertank, wordt het beeld geheel anders. Dan loopt de tank niet over en er komt geen crisis. Maar wel komen er steeds meer bronnen, meer putten, meer watertanks; de bezitters kunnen nu ook steeds meer arbeiders in hun dienst nemen. Dus: constante uitbreiding van de productie zonder enige stoornis en verdeling van de welvaart over een steeds grotere bevolking. Wat wil men meer?

De werkelijke oorzaken van de crisis, de werkelijke problemen van het kapitalisme is Bellamy niet op het spoor gekomen. Hij heeft de crisis gezien en getracht hem te verklaren uit enkele van de uiterlijke, begeleidende verschijnselen. Zo kan hij er toe komen, te trachten de crisis op te heffen door bij deze uiterlijkheden aan te pakken. En daarom gaat alles ook zo gemakkelijk.

Volgens Bellamy vervult de winst in het kapitalisme geen andere rol dan het bemiddelen van de afzet der producten en daardoor van de gehele geregelde gang van de economie. Dat de winst de enige drijfveer is voor de kapitalistische productie, de motor ook van de kapitalistische ontwikkeling, deze gedachte komt bij Bellamy niet op. En kan ook niet bij hem opkomen, daar hij meent, dat de winst slechts wordt belegd in onverkoopbare consumptiegoederen. In de beschrijving van het schoolexamen doet hij een schuchtere poging het winstmaken als een noodzaak te verklaren. De kapitalisten moeten winst maken, omdat zij zich moeten aanpassen aan de heersende rentestandaard. Maar rente is slechts één bepaalde vorm van winst, dus draait hij hier in een kringetje rond. En dan tracht hij ook nog de winst te verklaren als risico-premie. Maar waar geen winst is, is ook geen verlies en ook geen risico. Weer dus een cirkelredenering. Hoe gemakkelijk is het nu de winst op te heffen als de enige reden voor het winstmaken is, dat men winst moet maken!

En zo gaat het dan ook in de „Grote Omwenteling”. De Bellamy-beweging, in het boek van Bellamy als de „Nationale Partij” aangeduid, krijgt eerst door propaganda de meerderheid van het volk achter zich, komt zo in de regering. Dan begint zij allerlei bedrijven te nationaliseren. Haar doel is daarbij voornamelijk het scheppen van een uitgebreide klasse van staatsambtenaren. En nu neemt de staat

Grepen uit de Revonnaire Litteratuur

toe gestreden hebben — en wat ons lot zal zijn, wanneer jullie het werk overnemen — Koeroiva staarde met roodbelopen oogen naar den man tegen de pilaar, die zich het hardnekkigst verzette.

„Maar collega”, zei een oude, vijftigjarige, verhogerde man, die naast Koeroiva zat, en met een handgebaar zijn woorden meer klem bijzette: „Ik heb ook niet voor de aardigheid mijn geldzak om en om gedraaid, om van Poekagawa met den trein hierheen te komen. Ik ben al een half jaar zonder werk. Mijn vrouw en kinderen zijn al helemaal uitgedroogd. Als ik nu geen werk krijg, zal ik het eind van het jaar niet meer overleven — zoo gaat het niet langer. Hij trok zijn cape wat dichter om zich heen.

„Ik ben al een jaar zonder verdienste”, kwam er een stem uit de achterste rijen. „Klets niet, laten we kalm aan 't werk gaan.” „Wij doen het niet voor ons plezier, wij staan op de grens van leven en verhongeren.” „En ik zeg: 't Zal mij een zorg wezen. En als jullie gaat dreigen, nou dan vast niet. Laat ons met rust.”

De stemming werd steeds hachelijker, de onderkruipers werden luidruchtiger, meer en meer zeker van hun zaak. Toen vloog Koeroiva op en bruide: „Dus jullie willen ons verraden, jullie willen voor onderkruipers spelen.” Hagimoera wilde zich een weg door de mensen bagen en naar hem toe, maar allen stonden zoo dicht opeen als een muur.

„Wat verraden!” midden uit de menigte schoot plotseling een jongeman omhoog, die er als een werkstudent uitzag en ging op Koeroiva toe. „Waarom zouden wij verraders zijn, en wat willen jullie me nou eigenlijk maken? Als ik in de fabriek werk, is dat mijn eigen vrijen wil, mijn recht, en dat wordt door het Burgerlijk Wetboek beschermd — ja, 'k heb veel te maken met jullie, stommingen!” Het werkstudentje dacht met zijn argumenten de sterkste overtroef te hebben.

„O zoo! wie staakt, staakt, en wij doen, wat wij willen!”

De werklozen stonden op, allemaal. Toen sprong Koeroiva tusschen de werklozen naar voren: „Schobbejak!” hij gaf den werkstudent een vuistslag in het gezicht, zoodat deze zijn evenwicht verloor en languit achterover sloeg. Er onstond een geweldig tumult. Door het lawaai gealarmeerd, kwamen de partijgenooten, die boven waren, naar beneden. Buiten omringden stakingsposten het vertrek.

„Wacht eens even!” Hagimoera drong zich naar Koeroiva en Matsoemoto.

„Kameraden, jullie kunnen gaan wanneer jullie willen, maar bedaar eerst 'ns even, ik wilde ook nog iets zeggen!” „Nou, zeg op!” „Dat is toch geen werk er maar direct op in te slaan!” — maar zij waren vlug gekalmteerd, omdat ze straks weg konden.

„Natuurlijk kunnen jullie gaan, maar het lijkt mij, dat jullie nog helemaal niet begrepen hebben wat er tot nu toe gezegd is. Hoor daarom eerst eens, wat ik jullie heb te zeggen, en dan kunnen jullie, wat mij betreft, gaan, als jullie daar zin in hebben!” Hagimoera ging achter de tafel staan.

„Goed, we hooren 't aan, maar laat ons dan met rust!” En ze gingen kalm weer zitten. „Ik ken toch de meesten van jullie wel; het gaat toch niet op, elkaar als collega's dwars te zitten, wij hebben toch allemaal hetzelfde beroep — „Natuurlijk!” — spreekt vanzelf!” riepen de arbeiders, die nog in opgewonden stemming waren. „Ja, juist, spreekt vanzelf,” zei Hagimoera, terwijl hij hem die gesproken had, aankleek. „Net zooals jullie te lijden hebben onder de langdurige werkloosheid zoo hebben wij door deze staking, die al zeventig dagen duurt, veel geleden; daarom juist is 't niet in den haak, wanneer wij, die hetzelfde te lijden hebben, elkaar in de haren vliegen en elkaar treiteren.”

Zijn grappige gevolgtrekking maakte de stemming onder de menschen gemoedlijker. „Wij zijn broeders en 't moet natuurlijk daarop an dat het ons allemaal goed-gaat. Maar wanneer jullie werk overnemen, verliezen wij onze staking en wat moeten wij dan beginnen?”

Hagimoera zag, dat de werkstudent het vertrek uit wilde gaan, hij veegde het bloed van zijn neus.

„Hallo, wacht toch 's even — hoe denk je daar nu over, zeg?”

De student verstopte zich weer achter de rugen, omdat alle blikken op hem gericht waren. „Wij stakers, zijn er helemaal niet jaloersch op, dat jullie werk krijgen, wij willen jullie helemaal daar niet van terughouden; maar jullie zelf moeten begrijpen, zoo's kamerad Koeroiva jullie ook al heeft verteld, dat deze staking uitgebroken is, omdat 38 arbeiders uit de lettergieterij ontslagen werden. Als wij toen zoo gedacht hadden: jij bent jij, en ik ben ik, zooals die man daar in zijn zwarte mantel daarnet zei... dan hoefden wij nu niet onder de bloote hemel met een hongerige maag te zitten...”

Hagimoera praatte steeds door en was die pijnlijke plek aan zijn hoofd al helemaal vergeten....

„Maar jullie moeten als arbeiders ook inzien, wat het beteekent, dat drieduizend (3000) menschen hier op leven en dood voor deze 38 strijden, begrijpen jullie de buitengewone moed, die daarvoor noodig is, voel je die kracht...”

Hagimoera zette zijn stem uit; de werklozen zaten daar zwijgend, met neergeslagen oogen. Toen haalde Matsoemoto de oude verenigingsvlag naar beneden.

„Kameraden de kop omhoog en kijk naar deze vlag. Dit is het symbool van 3000 stakers — de geest der slachtoffers in de gevangenis. Het lijd van gestorven partijgenooten, de kreten van wanzening geworden vrouwen, dat alles is ingedrongen, ingeweven in dit roode doek!”

De vlag hing zwaar naar beneden. Het doek was met vele vlekken bedekt. Iedere vlek had zijn diepe beteekenis. De mannen zaten met hangend hoofd....

„Collega's, kameraden, ik zou graag precies willen weten, of jullie me begrepen hebt. Hier staat onze vlag, onze roode vlag — jullie, die mij niet mocht hebben begrepen, gaat over deze vlag heen, vertrap deze vlag en gaat, gaat, 't hindert niet waarheen, naar de fabriek of ergens anders heen!”

Het hart klopte den mannen in de keel, een paar hoestten even, — maar niet één durfde zich te bewegen.

zelf de productie van allerlei artikelen ter hand en verkoopt deze — natuurlijk zonder winst, dus tegen de kostende prijs — uitsluitend aan staatsambtenaren. Daar deze een normaal loon ontvangen, hebben ze een veel beter leven dan de arbeiders in dienst van het particuliere kapitaal. Gevolg: alle arbeiders willen staatsambtenaren worden. De particuliere kapitalisten komen nu zonder arbeidskrachten, a.h.w. op het droge te zitten. Bovendien kunnen ze hun nu veel te dure producten niet meer kwijt. Dus blijft hun niets anders over dan met hangende pootjes zich ook maar als staatsambtenaar te melden. De omwenteling is voltrokken, het Duizendjarig Rijk gesticht, 'onbloedig' en zonder dat de productie zelfs maar even behoeft te stikken.

De gehele theorie staat of valt met de vraag of de staat inderdaad zonder winst kan verkopen. Als de staat werkelijk zonder winst verkoopt, kan zij echter haar productiesfeer niet uitbreiden, nog afgezien van het feit, dat zij wel heel moeilijk aan de nodige credieten zou komen om de eerste stappen te ondernemen. Wij menen, dat de hersenschimmigheid van dit overigens zeer oorspronkelijke denkbeeld om het kapitaal zo volkomen geruisloos buiten gevecht te stellen, wel voldoende duidelijk is. Daarbij spreken we nog niet eens over een mogelijk verzet der kapitalisten, dat Bellamy zich niet anders voor kan stellen dan... door een algemene staking van het kapitaal! Het kapitaal, dat uit protest weigert winst te maken! En verder met de armen over elkaar afwacht wat over zijn eigen bestaan wordt beslist! Kan het kinderlijker?

We hebben slechts enkele grepen genomen uit de boeken van Bellamy om aan deze voorbeelden de volkomen onzinnigheid van zijn theorieën aan te tonen. Wij kunnen een ieder raden deze boeken te lezen. Hij zal dan nog honderd andere passages vinden, waarop soortgelijke kritiek mogelijk is. Wat te denken van een economische organisatie, die „zich verder niet met de sociale betrekking der menschen onderling" bemoeit? Die is te verenigen met de „meest blinde plaatselijke vooroordeelen..." („Gelijkheid" blz. 222). (Het gaat hier om de positie der negers in de Zuidelijke Staten van Amerika). Een Amerikaansme, dat we niet ernstig moeten nemen? Maar dat toch volkomen past in het Bellamy-stelsel! En hoe prachtig is burger Bellamy in de val gelopen, toen de Amerikaanse politie in 1886 een bomaanslag sceneerde en hiervoor enkele anarchisten ter dood bracht. Bellamy ziet in de arbeidersorganisaties slechts moordorganisaties, betaald door het Amerikaanse kapitaal. „Geen historische autoriteit tegenwoordig twijfelt er aan, dat zij betaald werden door de groote monopolies om de roode vlag te zwaaien en te spreken over brandstichting, plundering en menschen in de lucht laten vliegen, teneinde, door de vreesachtigen te doen schrikken, alle werkelijke hervormingen af te keerden". („Jaar 2000, blz. 138). Bellamy schreef in Amerika, in het jaar 1887.

Wat meer te zeggen van dit alles? Het Bellamy-program is op zijn zachtst gezegd een slag in de lucht, een lege utopie. De propaganda van de Bellamy-beweging sticht slechts verwarring en kan slechts gevoerd worden dank zij de grenzeloze oppervlakkigheid van haar woordvoerders en haar slachtoffers. Doordat zij zich tot de vijand verklaart van de klassenstrijd der arbeiders, die in werkelijkheid de enige kracht is die het kapitalisme ten val kan brengen en een nieuwe maatschappelijke orde grondvesten, ondersteunt zij slechts de heersers. Door haar propaganda dat het heil begint met de nationalisatie der bedrijven, het scheppen van een klasse van ambtenaren en het verstrekken van

levensmiddelen op de bon — middel ter afschaffing van het geld — vormt zij een ideologische steun voor de zich vestigende staatskapitalistische „orde". Dit is het praktische resultaat van de Bellamy-propaganda, of haar woordvoerders dit nu willen of niet.

Wij menen, dat we aan deze propaganda niet te veel aandacht behoeven te schenken. Onze taak ligt meer in het positieve uitbouwen van het communistisch inzicht, dan in het critiseren van andermans gebreken. In een volgend artikel zullen wij onze eigen inzichten aangaande de organisatie van een communistische samenleving en de wijze waarop deze tot stand komt, uiteenzetten.

Mens en Maatschappij

Ondanks het zeer slechte, gure weer, regen en wind, waren ruim 100 bezoekers opgekomen voor de lezing over „Mens en Maatschappij", die door de Alg. Bond van Huisvrouwen te Enschede was belegd. Het waren allemaal arbeidersvrouwen, sommigen door hun man vergezeld, terwijl het opvallend was, dat er weinig jongere mensen van bijvoorbeeld omstreeks 20 jaren aanwezig waren. Na opening der bijeenkomst werd het woord gegeven aan Mevr. Burgerjon uit Zaandijk, die over de werkzaamheid van de Alg. Huisvrouwenbond van de Zaanstreek berichtte en daarna enige gedichten zeer verdienstelijk declameerde. Daarna kwam de lezing, die we in korte trekken weergeven.

De spreker zei, dat zijn onderwerp niet onbekend geacht kon worden, doordat we over de radio telkens uiteenzettingen over Mens en Maatschappij krijgen en dat we daarbij zeker dikwijls nuttige kennis kunnen opdoen. Maar spreker zou het onderwerp hier anders behandelen, omdat de plaats, die de mensen in de maatschappij innemen bij de radiolezingen toch eigenlijk niet tot haar recht komt. Als we over de maatschappij spreken, moeten we in de eerste plaats denken aan het samenwerken der mensen. Alle mensen over de hele aarde werken samen, om in hun levensonderhoud te voorzien. We gebruiken meel uit Amerika, katoen uit Egypte, rubber, koffie en thee uit Indië, enz. Zo vormt de aarde één grote werkplaats, waarvan de verschillende onderdelen over de hele aarde verspreid liggen. Maar de samenwerking van de verschillende delen van dit geweldige bedrijf is niet in orde. De maatschappij heeft op het punt van de samenwerking grote gebreken. Zoals het nu is, werken de verschillende delen dikwijls tegen elkaar. Een groot deel van de fabrieken en van de voortbrengselen van de arbeid wordt gebruikt, om de machines tegen elkaar, om de machines bij de burenen te vernietigen, zelfs hele steden plat te gooien en daarbij worden tegelijk miljoenen mensen mee de weg uit genomen. Iedereen weet tegenwoordig

wel, waardoor het komt. Het zit hierin, dat de heren, waaraan die fabrieken behoren, onderling twisten over de oliebronnen, over de katoenvelden, over rubberplantages, over afzetgebieden voor hun producten, over gebieden waar goedkope arbeidskrachten zijn en dergelijke dingen. Daarom is de eerste voorwaarde, om een werkelijke samenwerking van alle delen van de productie der wereld mogelijk te maken, dat is om een einde aan de vernietigende werking van de moderne productie te maken, dat het beheer van de fabrieken aan de fabrikanten onttrokken wordt. Dat is een taak van de mensen in de maatschappij.

Voortgaande zei de spreker: We hebben tot nu toe over de samenwerking van de machines en de werkplaatsen gesproken. Nu gaan we kijken, hoe de samenwerking der mensen er uit ziet. Daarvoor blijven we dicht bij huis en gaan na, hoe het er in Nederland uitziet. Samenwerking van de mensen is altijd noodzakelijk, want de een is bakker, de ander is slager, of textielarbeider of metselaar of wat ook. De mensen hebben elkaar nodig, om gemeenschappelijk in hun onderhoud te voorzien. Maar wanneer wij samen een werk doen, is het ook billijk, dat we samen eerlijk de opbrengst van onze arbeid delen. Wanneer ik met iemand samenwerk en hij wil zich het grootste deel van onze gemeenschappelijke arbeid toeëigenen, dan zeg ik al heel gauw: „Nee vriend, dat gaat niet, je verrijkt je ten koste van de arbeid van een ander. Dat is geen eerlijke samenwerking". Bekijken we zo de samenwerking van de Nederlandse bevolking, dan ziet het er toch wel heel raar uit. Dan moeten we vaststellen, dat er met die samenwerking iets niet in orde is. Want in Nederland zijn er miljoenen, die net genoeg krijgen, dat ze niet dood gaan. Dan komt er een kleinere laag, die behoorlijk rond kan komen en ten slotte is er een zeer kleine laag, die zich in weelde kan baden en rijkdommen op rijkdommen kan stapelen. Nederland behoort niet voor

niets tot de grote geldmarkten van de wereld. Zo is het niet toevallig, dat juist de huismoeders van de arbeidende bevolking zich in de grote nood gedwongen zien, zich aaneen te sluiten, om ten slotte nog enigermate aan hun trek te komen. Ze zijn de tastbare uitdrukking van de merkwaardige opvattingen van samenwerking, die op het ogenblik in de samenleving geldigheid hebben.

Spreker achtte het een verheugend verschijnsel, dat de vrouwen hier zelf de hand aan de ploeg slaan, om tot maatschappelijke geldigheid te komen. Tevens wees hij op de opvoedende betekenis, die van deze werkzaamheid uitgaat, doordat die vrouwen zich opgenomen voelen in een bredere eenheid van iets gemeenschappelijk tot stand te brengen, zodat hij hen bij hun verdere werkzaamheid veel succes wenste. Voor de vrouwen in het bijzonder is feitelijk een breed terrein van werkzaamheid weggelegd, omdat juist voor hen zulk een grote maatschappelijke achterstand is. En pas als de vrouwen zelf zich door massaal optreden onmiskenbaar doen horen, komen hun belangen meer binnen de gezichtskring. Hier werd vooral gewezen op een betere kleuterzorg, ziekenzorg, zuigelingenverzorging, moederverzorging. Wanneer de vrouwen zich overal aaneensluiten en in massale vergaderingen en demonstraties voor hun belangen opkomen, dan pas kunnen ze rekenen gehoord te worden.

Bij de discussie, die daarna volgde, had een huisvrouw een briefje aan de spreker gegeven, dat werd voorgelezen en dat luidde als volgt: „Acht u het niet goed, dat er een heleboel vrouwen meegaan, als het bestuur naar den burgemeester gaat?" Hierop antwoordde de spreker, dat dit uitstekend is. Als alleen het bestuur gaat, dan zegt de burgemeester: „Neemt u plaats, dames. Wat wenst u?" En na de uiteenzetting van de verlangens zegt de

burgemeester: „Uw wensen zijn volkomen gegrond, dames. En we zullen er ongetwijfeld rekening mee houden. Maar wij kunnen ook geen ijzer met handen breken. Alles heeft zijn tijd nodig. Overigens doet het mij werkelijk een genoegen, dat u ons met de noden van het volk in kennis stelt. Er zal zo spoedig mogelijk aan worden voldaan".

En het resultaat is, dat er verder niets gebeurt. Een ding moeten we heel goed weten: Dat is, dat verzoekschriften, bezoeken bij autoriteiten, absoluut niet baten en we altijd met een kluitje in het riet worden gestuurd, als er geen werkelijke kracht achter die dingen staat. Pas als ze zien, dat het de arbeidende bevolking ernst gaat worden, beginnen de heren scherper te luisteren en krijgen ze wat meer haast. Daarom is het goed, als ieder bezoek bij den burgemeester vergezeld wordt door duizend, of twee duizend, of als het kan door tien duizend vrouwen. En nog beter is het, als de mannen in de textiel fabrieken in deze stad de actie van hun vrouwen ondersteunen. Als het bestuur van de Vrouwenbond op bezoek gaat bij den burgemeester, ondersteund door duizenden vrouwen, en de fluit zou dan door de fabrieken gillen, om de arbeid gedurende het bezoek stop te zetten, dan zullen de autoriteiten ongetwijfeld met een scherper oor luisteren, dan ze anders zouden doen. De strijd van de vrouwen en van de mannen is één strijd. Daarom moeten ze samenstaan in hun strijd, elkaar wederkerig ondersteunen, om tot een betere, een werkelijke samenwerking in de maatschappij te komen, een samenwerking, waarin welvaart en geluk voor allen zal zijn.

Onder hartelijk applaus eindigde de spreker, waarna de voorzitter de vergadering dankte voor de belangstelling en de spreker voor zijn duidelijke uiteenzettingen over Mens en Maatschappij.

HENDRIK V

Over de vertoning van deze Engelse film is in Amsterdam veel drukte gemaakt. De eerste honderdzoveel vertoningen waren zelfs voor het „gewone" publiek niet toegankelijk. Eerst moest de geestelijke elite, bestaande uit de abonnees en daarna ook de los-nummerkopers van de „Groene", zich verlustigen in de aanblik van de gekleurde prenten zonder opgedrukte Hollandse tekst, daar die storend zou werken. Maar tijdens de meeste voorstellingen voor dit keurpubliek heerste er zulk een gezellig geroezemoes in de zaal, en werden er zulke opgewekte gesprekken gevoerd, (daar men voor 99% van het gesproken toch geen woord kon verstaan) dat het voor den enkeling, die dit mischien had gekund, niet mogelijk was, de

tekst te volgen. Maar alles liever dan toegeven, dat men dit storender vond dan de opgedrukte vertaling...

Wat de film betreft, deze is in alle opzichten zwak. Zijn we in onze dagen van de Engelse regeringen gewend, dat zij, om het volk voor hun oorlogen achter zich te krijgen, in elk geval trachten het doel van de strijd een nobele tint te geven, in de tijd van Shakespeares was dit zeker nog niet in de mode, want de motieven voor de oorlog van Henry V tegen Frankrijk staan onverhuld voor ons. De schatkist is leeg, uit het Engelse volk is niet veel meer te persen, zelfs niet door de kerk. Op dit kritieke ogenblik doet zich een geschikt voorwendsel aan de hand om Frankrijk aan te vallen, en daar gaan de schepen, de paarden, de mensen. Mogen de kleren, de zeden en de strijdmiddelen anders zijn dan nu, het sterven voor koning en vaderland is hetzelfde, en daar gaat het om. De slimmerd, die op het idee kwam om dit

VERDUBBELEN!

Onze vorige oproepen tot verdubbeling van ons lezerstal hebben reeds verschillende en goede uitwerkingen gehad.

Allereerst ontvingen wij vrij wat critiek (nog lang niet genoeg); ten tweede een aantal goede adviezen. Met beiden zullen we ons voordeel doen.

Daarnaast was er een lezer uit Amsterdam en een uit Zandvoort, die resp. 10 en 2 extra-abonnementen voor het gehele jaar 1946 namen, ten behoeve van kamraden, die om financiële redenen niet langer abonné kunnen blijven.

Het is onnodig om voor deze daad van solidariteit dank te zeggen. Evenmin achten wij het noodzakelijk onze „goede" lezers op te wekken dit voorbeeld te volgen. Wij vertrouwen, dat zij, die wat ruimer met aardse goederen bedeeld zijn dan de meerderheid onzer lezers, zelf wel zullen weten wat hen te doen staat.

Van dit geld hebben wij een fondse gevormd, waarmee onze propagandisten hun voordeel kunnen doen.

Uit alle brieven, die we in verband met deze actie ontvingen, blijkt, dat „Spartacus" leeft en in een grote leemte voorziet.

Reeds kwamen meerdere proefadressen binnen; echter nog lang niet genoeg. Wij rekenen op veel en veel meer. Nogmaals dus een opwekking aan alle kamraden en lezers van ons blad, ons minstens een serieuze proefadres te sturen.

Iedere kandidaat-abonné ontvangt dan 4 achtereenvolgende weken gratis onze krant. Daarna gaan onze propagandisten er op af.

Vrienden, helpt mee deze actie te doen slagen! Wacht niet met het opzenden van dit proefadres. Doe dit direct. „Morgen" bent u het vergeten, of hebt u „geen tijd".

Wij rekenen op een stroom van proefadressen!

toneelstuk te fotograferen, voor invasie-propaganda, heeft zeker bij het Ministerie een goede beurt gemaakt. De Engelse regering heeft misbruik gemaakt van de wereldfaam van Engeland's grootsten toneeldichter, om één van zijn zwakste stukken te verfilmen voor haar eigen doeleinden.

De beste toneelspelers en technici zijn uitgezocht om deze oorlogspropaganda in elkaar te zetten en het doel is blijkbaar wel bereikt: de burgerlijke pers althans juicht lang en luide over de „artistieke prestaties van de Engelse filmkunst", en doet alles wat van haar verwacht wordt. Als tienduizenden potten honing glijdt deze Hogere Onnozelheid door de goed voorbereide keelgaten van het „betere publiek", zodat straks de gewone stakkers misschien nog geduldig in de rij zullen staan, dankbaar, dat ze zoiets moois eindelijk ook mogen zien — met de lelijke teksten en zonder de toelichting...

Het is bekend, dat Marx eens gezegd heeft: „Ik ben geen Marxist”. De grondlegger van het wetenschappelijk socialisme veroordeelde de wijze, waarop anderen zijn theorie kritiekloos, als een eens gegeven recept voor alle mogelijke situaties, meenden te moeten toepassen. Marx zelf was van meening dat de theorie, die hij had ontworpen, een systematisch geordend, uit de praktijk van het economisch en maatschappelijk leven afgeleid, geheel van begrippen was, dat alleen dan pas betekenis heeft, indien deze theorie voortdurend aan de praktijk zelf zou worden getoetst en herzien.

Dit is de reden, dat Marx zich scherp tegen dogmatiek, d.w.z. tegen elk aan geen nader onderzoek meer onderworpen theorie met heftigheid keerde. Uit eigen studie en uit de bewegingen der arbeiders in Frankrijk en Engeland had Marx geleerd, hoe de burgerlijke economie, die hij als zijn leermeesters vond op het moment, dat hij in het politieke leven trad, de theoretici waren, die het kapitalisme als de laatste maatschappelijke organisatie zagen van menselijke ontwikkeling. Zij zagen geen tegenstellingen in het kapitalisme, die dit stelsel zelf ten gronde zouden richten en voorzover zij deze, vaag theoretisch vermoeden, konden zij dit niet ten einde toe doordringen, omdat zij de geestelijke gevangenen waren van een stelsel, dat nog slechts in haar opkomst was en waarvan zij de eerste theoretische formuleringen gaven.

Tegen deze starheid van begrippen, tegen deze theorieën, die elke verdere ontwikkeling naar nieuwe maatschappelijke ordening uitsloten, tegen alle doctrinaire naderij van al diegenen, die de burgerlijke economische theorieën gebruikten om de onmogelijkheid van het reeds in de 19de eeuw opgekomen socialisme te bewijzen, daartegen vocht Marx met alle scherpheid en genialiteit.

Keerde hij zich enerzijds tegen de burgerij, aan de andere kant hield hij soms met bijtende spot, al zijn leerlingen, die meenden „Marxisten” te zijn, indien zij de surah's, de hoofdstukken van „Das Kapital” konden opdreunen. Als Marx beweerde, geen Marxist te zijn, dan richtte hij zich daarmee tot diegenen, die meenden de praktijk, dus het werkelijke en rijk gevarieerde leven, al van te voren, dus zonder nader onderzoek, in een reeds bestaande schematische voorstelling te persen.

Het vasthouden aan vroeger gegeven politieke formuleringen, wanneer inmiddels de maatschappij zich heeft veranderd, heeft tot gevolg, dat een politieke beweging verstart, d.w.z. geen actieve functie vervult te midden van die krachten, die de vernieuwers zijn van het oude maatschappelijke stelsel.

Indien men niet inzielt, in welke nieuwe richting deze maatschappij, dus het kapitalisme, zich verandert, dan begrijpt men ook niet de veranderingen, die zich in de arbeidersklasse voltrekken, staat men vreemd tegenover de nieuwe doelen, die het proletariaat zich stelt. Houdt men vast

OVER: MARXISME

aan de „oude beproefde strijdactiek”, terwijl de arbeiders hun strijd op nieuwe grondslag organiseren en aan al datgene, wat nu is verouderd en dus ook aan het toekomstbeeld, dat men zich in het verleden heeft gevormd, dan is ten slotte niet alleen de theorie verstand, maar is de politieke beweging geworden tot een reactionair instrument, dat de arbeidersklasse in haar politiek-economische machtsontplooiing, dat wil zeggen in haar vrijheidsstrijd tegenwerkt.

Wij Spartacisten, willen te midden van de arbeidersklasse met haar meestrijden, tot het einde toe. Daarvoor is niet alleen nodig, critiek aan de huidige orde en opbouwende, dat is klaarheid brengende critiek in de arbeidersklasse, maar vooral critiek aan ons zelf en aan onze wapenen. En ons belangrijkste wapen is de theorie, de gesystematiseerde kennis van de economische veranderingen en van de veranderingen, die zich binnen de arbeidersklasse zelf voltrekken, zowel wat betreft de nieuwe eisen, die zij stelt, de nieuwe strijdformatie, die zij optrekt en de richting waarin het verzet zich beweegt. Daarbij kunnen wij echter niet alleen volstaan, met alleen de veranderingen te bestuderen, want als strijdende partij veranderen wij mee. Wij kunnen alleen de vernieuwingen en onze eigen plaats binnen de rijen der arbeiders begrijpen, indien wij reeds van te voren beschikken over een methode, die ons wegwijst maakt in de levende maatschappelijke werkelijkheid, die niet alleen verschijnt in techniek en wet, maar ook in hartstocht en belangen.

En deze methode vinden wij in het Marxisme. Daarmee is dus niet gezegd, dat alles wat Marx en Engels hebben geschreven, door ons critiekloos wordt aangevaard. Schreef Marx niet aan Engels in

PLICHT

„Indien wij van de vrede niet alleen verwachten herstel en wederopbouw, maar ook willen streven naar vernieuwing van ons politieke en sociaal-econ. leven, dan moeten wij beseffen dat deze alleen tot stand kan komen door een taaie, nooit aflatende strijd tegen elke vorm van corruptie, zwarte handel, stiekeme sabotage van regeringsmaatregelen, lijntrekkerij en dagdieve-rij en meer nog door in het gewone werk van elke dag, eenvoudig onze plicht te doen, ieder van ons op de plaats waar wij staan.” (Parool 3 - 1 - 46) Aldus Koos Vorrink, regeringsge-machtigde in Alg. Dienst enz.

Strijd tegen het kapitalisme heeft hij vergeten en ook de Internationale: „Hoor hoe gelijkheid spreekt.”

Geen recht waar plicht is opgeheven.
Geen plicht... waar recht ontbreekt.”

1859, dat het uitvoerige werk, „Die Deutsche Ideologie”, maar beter overgelaten kon worden aan de knagende critiek der muizen, omdat hun beider doel, zelf tot klaarheid te komen, was bereikt? En schreef Engels niet in een later voorwoord van het „Communistisch Manifest”, dat dit in velerlei opzicht was verouderd?

Wij zouden juist die „Marxisten” zijn, die Marx zelf zou bestreden hebben, indien wij de resultaten van uit vroeger tijden klakkeloos zouden overnemen. Wij zijn en wij noemen ons Marxisten, omdat wij in de eerste plaats en hiertoe zullen wij ons beperken, de methode van het onderzoek, zoals Marx die hanteerde, tot de onze maken. Een andere keus hebben wij niet. Er blijft ons niets anders over, dan uit te gaan van de verschijnselen en hun wisselwerkingen op elkaar en de samenhang die bestaat op te zoeken, d.w.z., het algemeen verband, de „wet” te ontdekken, die voor een bepaalde periode geldt. En daarbij gaat het ons niet alleen om het opsporen van de „wet”, maar om de wet van de veranderingen, van de ontwikkeling van de maatschappij, dat is dus de overgang van de ene maatschappelijke formatie in de andere.

Dit is de methode, die Marx heeft toegepast en daarmee ontdekte hij dat de arbeidersklasse wordt uitgebuit, dat de kapitalistische maatschappij door haar inwendige tegenstellingen in crisis en oorlogen uitmondt en omvergeworpen zal worden door een „geschoolde”, „verenigde en georganiseerde arbeidersklasse”, die in de strijd haar eigen opvattingen over goed en kwaad, haar eigen zienswijze over de nieuwe maatschappij, het communisme, ontwikkelt.

Door de methode, die Marx toepaste, leerden wij, dat de arbeidersklasse de meerwaarde voortbrengt, dat het maatschappelijk zijn het bewustzijn bepaalt en dat deze maatschappij in een communistische zal overgaan, indien de klassenstrijd tot het einde toe is uitgestreden. Dit vormt de grondslag van het Marxisme. Marx zelf heeft dit alles tot een samenhangende theorie aaneengesmeed, tot een onverbreeklijk geheel gemaakt.

Daardoor is het Marxisme voor ons meer dan slechts een methode van onderzoek. Doordat het geheel van de menselijke samenleving en der natuur wordt bestreken en de methode ons leert hoe wij aan onze kennis komen, daardoor geeft zij ons een andere theorie van de kennis, dus een kennistheorie, die principieel verschilt van alle anderen. Daardoor is het Marxisme in werkelijkheid een wereldbeschouwing.

Doordat dit Marxisme een andere methode van onderzoek en een andere wereldbeschouwing is, gegrondvest op de kennis van de vorming van winst, van de bewustzijnsinhouden van de mensen en van de klassenstrijd, die de mensen tot nieuwe mensen herschept, daardoor bakent het zich scherp af van alle oude en nieuwe socialistische, die in de moderne organisatie van het kapitaal de voorhede van het socialisme zien. Wij weten echter juist door onze kennis van het Marxisme, dat

de nieuw-organisatie een nieuwe uitbuitingsvorm van het kapitalisme is in de periode van haar ondergang. Wij weten, dat het kapitaal om sterk te zijn, zowel naar binnen als naar buiten, zich als een oorlogswapen moet formieren, waarbij het het gehele economische leven planmatig beheerst niet voor een consequente doorgevoerde productie voor de middelen om te leven, maar uiteindelijk omdat de tegenstellingen niet oplosbaar zijn, op een productie voor de vernietiging. Wij weten, dat de regeringen pogen de arbeiders in centrale vakverenigingen te organiseren, hun de „regels van het spel” op te leggen, opdat het plan, dat is de georganiseerde

uitbuiting, regelmatig kan verlopen. Het Marxisme leert ons, uitgaande van de algemene theorie en door haar toepassing op de concrete verhoudingen, de huidige veranderingen te zien als pogingen van het kapitaal een nieuwe winstbasis te vinden. Daarvoor verandert het de organisatie van de maatschappij en brengt zo-doende veranderingen tot stand in de arbeidersklasse.

Door de toepassing van dit Marxisme wordt het levend en strijdbaar en wordt de beweging, die het hanteert, tot het actieve element in de arbeidersklasse, dat haar poogt te helpen de lange strijd tegen het kapitaal te verkorten.

TUSSEN REGGE EN DINKEL

Lokkebrood.

In het regeringsdepôt in Enschede waren grote hoeveelheden verduurzaamde levensmiddelen opgeslagen, die bij het vertrek van de Canadezen zijn achtergebleven. Met de verdeling hiervan schijnt men tamelijk willekeurig te zijn omgesprongen, door ze aan een aantal ondernemers ter beschikking te stellen, in hoofdzaak textiel-ondernemers.

Eerst was er al grote ontevredenheid, daar oorspronkelijk alleen de touwbaarden enz. met een pakket bedacht werden. Toen daartegen protesten kwamen, kregen ook andere arbeiders een pakket. Echter, alleen tegen betaling van de kostende prijs. Tegen het betalen van wat men ontving hadden de arbeiders op zichzelf niets, maar hadden ook de bazen betaald? Daarover rees grote en blijkbaar gerechtvaardigde twijfel. Vooral, omdat men aanvankelijk met de uitreiking van de pakketten zo geheimzinnig deed.

De textielarbeiders hebben een meevaltertje, zoals zo'n pakket, meer dan nodig. Het is feitelijk niet meer dan een druppel op een gloeiende plaat. Maar er zijn andere categorieën arbeiders, die het eveneens meer dan nodig hebben. En die kregen niets. Hetzelfde gebeurde bij de verdeling van een aantal fietsbanden. Juist degenen, die ze het hardst nodig hebben, grepen er naast. Zijn de grote textiel-ondernemers de meest geschikte uitdelers van zulke zaken? Van hun gezichtspunt uit gezien wel. Ze kunnen het gebruiken als lokkebrood voor „hun” arbeiders. Om hun te

(Vervolg van pag. 5)

Spelers in een film zonder einde

der slaven daar, het neertrappen van hen-zelf vergemakkelijkt. Zij begrijpen niet dat de film van het wereldgebeuren, de film is van hun eigen leven en hun eigen lot. Dat zij medespelers zijn in de rijen van de ongetelde miljoenen, die de slavenrol vervullen, dat zijzelf, dat hun ondergang gespeeld wordt.

melk om die pap te koken had hij niet, maar je kon het ook wel met water klaar-maken. En ze hadden van de dames ook nog een deken, gemaakt uit materiaal uit de afvalspinnerij, gekregen. En een van die oudjes was zo brutaal geweest. Die was nijdig geworden, omdat hij deze gave als een belediging had gevoeld en die had de boel de dames naar het hoofd gesmeten. En de dames waren zo kwaad geweest. Die man had zes gulden per week en omdat het zo koud was en hij dus ook nog kolen moest kopen, kreeg hij een gulden per week extra. Voor kamerhuur moest er per week f 2.50 af en als hij niet een menslievende buurvrouw had en een dochter, die bijsprong, was hij al een tijd geleden heel fatsoenlijk dood gegaan.

Vrijdags worden de aalmoezen uitbetaald en de ambtenaren willen blijkbaar voor de een niet weten, wat de ander krijgt. Ze moeten er geen pottenkijkers bij hebben. Daarom moeten de oudjes en zieken in de kou buiten blijven wachten en één voor één binnen komen.

„De noden van ons volk hebben de aandacht der regering, speciaal die van de ouden van dagen”.

De heropvoeding van Duitsland

De speciale verslaggever van de R.K. Volkskrant zegt in het nummer van 27 December, dat hij een onderhoud heeft gehad met den Nederlandsen kolonel Van Rij, die in Berlijn zetelt om met zijn staf naar zwervende landgenoten in het Oosten te zoeken. In dit artikel komt o.m. onderstaand stukje voor.

Of deze uitlating ten laste van kolonel Van Rij dan wel van den speciaal verslaggever komt, was uit dit artikel niet op te maken. Wij vonden het wel interessant genoeg om ook onze lezers van de mentaliteit dezer uitlating te laten genieten.

„Overigens kan je je als Hollander nog wel eens ergeren in Berlijn, wanneer je in een kwartier tijd drie splinternieuwe Fongers-rijwielen voorbij ziet gaan, of wanneer in een restaurant het eten op borden van Nederlandse makelij wordt geserveerd. Gelooft me echter, dat je daar niet eens meer kwaad om bent, wanneer je aan de hand van betrouwbare inlichtingen gewaar wordt dat naar schatting een honderdduizend Duitsers de komende winter zullen sterven vanwege voedsel- en brandstofgebrek en om zich heehgrijpende epidemieën”.

Bij die „paar honderdduizend” ontbreekt vast en zeker ook nu weer de bourgeoisie; evenals overal is het ook hier het proletariaat, dat zijn tol aan deze kapitalistische wandaad betaalt.

Bij de Algemene Bond v. Huisvrouwen te Enschede

Van onze speciale verslaggever. Dezer dagen kwam ik in aanraking met de Algemene Bond van Huisvrouwen te Enschede en het is voor onze lezers zeker wel de moeite waard daar een en ander van te vertellen. De Huisvrouwenbond stelt zich ten doel de huisvrouwen in deze moeilijke tijd bij te staan in de moeilijkheden, om het gezin te verzorgen. Hij helpt bij het aanvragen van distributiegoederen, verzamelt gegevens waar direct geholpen moet worden en tracht daarin direct te voorzien, wendt zich tot de autoriteiten, om de noden onder hun aandacht te brengen, kortom doet alles, wat zijn hand te doen vindt. Het is een organisatie, die spontaan uit de huisvrouwen is ontstaan, die alle gezinten en politieke opvattingen omvat en zijn taak geheel zelfstandig verricht.

„Hoe is uw Bond ontstaan?” vroeg ik een der huisvrouwen.

„Ja, eigenlijk vanzelf. Hij ontstond uit een toeval-demonstratie”.

„Vertelt u daar eens wat van.”

„Dat is een hele geschiedenis. Direct na de bevrijding kwamen wij als huisvrouwen in grote moeilijkheden met de brandstoffen voorziening. We konden geen eten klaar maken. Onder de Duitse bezetting hadden we ook geen brandstoffen, maar we haalden toen hout uit de bossen. Maar met de bevrijding werden de bossen meteen voor ons afgesloten. Daar verscheen een advertentie van een oud moedertje in de krant, dat de huisvrouwen zich samen tot den burgemeester moesten wenden om brandstoffen. En de volgende dag stroomden van alle kanten de vrouwen toe, tot zowat 1000 bijeen waren. Toen ging een viertal vrouwen naar den burgemeester.”

„En hoe werden ze ontvangen?”

„Heel vriendelijk. De burgemeester nodigde hen uit te gaan zitten en hun verlangens uiteen te zetten. Daarop zei een der vrouwen:

„We moeten turf hebben burgemeester, want we kunnen geen eten klaar maken.”

„Dat begrijp ik, maar daar kan ik niets aan doen. Er is hier geen turf.”

„Ja burgemeester, maar er is hier turf zat in de buurt.”

„Ongetwijfeld, maar dat helpt ons niet veel, want er zijn geen transportmiddelen om ze te halen.”

„Wel burgemeester, als die turven niet hier te krijgen zijn, dan moeten de bossen maar weer zolang open. Want er moet eten komen.”

„Nee, dat gaat nu niet meer, er mag geen verdere schade aan de bossen worden aangebracht.”

„Dan moet er turf komen. Wat hebben we aan mooie bossen, als ondertussen de mensen dood zijn? De mensen zijn ons meer waard dan de bossen.”

„Ik voel heel goed de moeilijkheden, maar ik zie toch geen kans er uit te komen. Ik sta hier ook machteloos. Maar ik beloof u, dat zo spoedig mogelijk voor turf zal worden gezorgd. Zeg dat aan de vrouwen.”

„Nee, burgemeester. We moeten direct geholpen worden. En als u de turf niet hier kan krijgen, dan gaan we naar de bossen en slaan de bewa- kers neer.”

„Nee, dames, dat gaat natuurlijk niet. Maar kunt u er genoeg meenemen, als direct aan ieder 100 turven worden verstrekt?”

„Zeker, burgemeester, maar de volgende week dan?”

„Deze week zal gezorgd worden voor verdere maatregelen.”

„Goed, maar als we de volgende week voor dezelfde toestand staan, komen we terug.”

„Hiermee was het onderhoud afgelopen en de vier vrouwen gingen naar buiten, waar de 1000 vrouwen gedurende 2½ uur in volkomen rust op de beslissing stonden te wachten. Deze menigte moest nu toegesproken worden. Maar de vrouw, die bij den burgemeester vooral het woord had gevoerd zei:

„Nu moet een ander het maar zeggen, want ik kan niet praten.”

Een ander voelde zich tot deze taak meer ge-

schikt en deelde dus de resultaten mede, waar- mee de vrouwen genoegen namen. Men voelde echter de noodzaak, bijeen te blijven en zo ont- stond de Algemene Bond van Huisvrouwen. Er is een krachtig verenigingsleven, wat vooral voor de huisvrouwen, die immers gewoonlijk binnen het kleine wereldje van hun gezin leven, van grote betekenis is. Voor velen is een nieuwe wereld van meeleven open gegaan. Zo verklaarde een vrouw-me: „Sinds ik me met dit werk bezig houdt, voel ik me een ander mens. Je voelt, dat je leeft en dat er nog meer in de wereld is, dan alleen de vier muren van je kamer. Ook aan de lezingen over allerlei algemene onder- werpen, die door de Bond worden georganiseerd, heb ik heel veel.”

„Worden er dikwijls zulke lezingen gehouden?”

„We zijn er nog niet zo lang mee bezig. Laatst hadden we een lezing van een dokter over ge- slachtsziekten. Want in de plaatselijke krant stond, dat hier vlak bij, in Glanerbrug, 90% van de mensen geslachtsziek was. Toevallig wordt vanavond ook een lezing gehouden over „Mens en Maatschappij”. Als u tijd heeft, komt u dan eens kijken.”

SPECIALE AANBIEDING VOOR „SPARTACUS”-LEZERS.

Van de legaal verschenen nummers van het weekblad „Spartacus” (no. 21 tot en met 52, jaargang 1945) kunnen wij een aantal exemplaren ingenaaid leveren a f 1.50 compleet.

Bestellingen te richten aan Uitgeverij „De Vlam”, Utrechtschestraat 44 Amsterdam-C.

Oplage zeer beperkt. Bestel onmiddellijk.

INGEKOMEN BOEKEN OF GESCHRIFTEN zullen in dit Weekblad of in het Maandblad worden besproken.

Dr. W. v. Ravesteijn. Geen reactie en geen utopie, maar... democratie. Uitgave: Brusse, Rotterdam.

A. Sparenburg. Wie was Dr. H. Colijn? Uitgave: Leidse Uitgevers Mij.

J. G. Syurhof. Staking, Staking, Staking, Ja of Nee? Uitgave: Ned. Volksbeweging.

Mr. H. Steketee. De ambtenaar in het „Nieuwe Nederland”. Uitgave: Nederl. Volksbeweging.

H. Roland Holst - v. d. Schalk. Een overgang tot het socialisme. Uitgave: Vrij Nederland.

Dr. J. Romein. Nieuw Nederland. Algemene be- ginselen ener hervorming in hoofd en leden. Uitgave: Vrij Nederland.

Dekker, Hendriks en v. d. Kam. 1940-’45. Een analyse van het verzet.

Correspondentie

Inzender Haarlem: Je vraagt opgave van tekst en muziek, maar je verzuimt naam en adres te geven. Brieven: Even geduld

WAT ONS OPVIEL

H.B. in De Vlam van 3 Nov.: „Desondanks mo- gen wij zeggen, dat de ontwikkeling met de dag duidelijker blijkt te gaan in de richting van redelijk overleg en onderhandeling op voet van gelijkheid.”

Voor de houding der regering, die dit tijd- ging inzien, is respect stellig op zijn plaats. We kunnen met dankbaarheid vaststellen, dat de regering op het kritiekste moment dat zij nog beleefde, haar verantwoordelijkheid waard is gebleken.”

H.B. in De Vlam van 22 Dec.: „Welnu, wij voor ons hebben niet het minste vertrouwen in de politiek onzer regering ten aanzien van Indonesië. Wij weten dat het niet voeren van een nog scherper geweldspolitiek jegens de Inlandse be- volking, alleen maar een gevolg is van onmacht.”

H.B. in De Vlam van 22 Dec.: „En benauwend scherp in zijn onherroepelijkheid zien wij tegen dit onheilspellende gloed het feit zich aftekenen, dat de oorlog in Indonesië is begonnen. Het waren tenslotte geen Nederlandse strijdkrachten die de „strafoperatie” tegen Bekassi voltrokken. Dat liet haar (de regering) de kans open om, indien zij gewild had, het brute „rucksackloze” geweld af te wijzen. De regering had dit alles kunnen doen of althans kunnen trachten — indien zij gewild had. Maar zij heeft dit blij- baar niet gewild.”

Britse soldaten in staking.

„Het Vrije Volk” van 27 Dec. had het volgende bericht: „Een correspondent van het Engelse Labourblad „Daily Herald” meldt, dat Britse luchtmachtstroepen — mannen die in Norman- dië vochten — een sit-down-staking zijn begon- nen als protest tegen het afbranden van Indone- sische dorpen. Er zou een gevecht hebben plaats- gevonden tussen Nederlandse en Britse mili- tair.”

„De Waarheid” van diezelfde dag meldt, dat die Britse troepen verontwaardigd waren, omdat Nederlandse troepen een Indonesisch dorp had- den aangevallen en in brand gezet.

Een Luger.

„... Ik zag enkele haveloze soldaten, doch de mensen (soldaten zijn geen mensen (Sp.) — zijn beter gekleed dan in Nederland. Het is opvallend dat alle vrouwen kousen dragen, warme kousen en goede schoenen, soms elegante schoe- nen. Ze hebben pejsmantels en ook de mannen en de kinderen zijn opvallend goed en warm gekleed.”

Aldus in „De Waarheid” van 28 Dec. de heer Joh. Luger, vroeger van „De Telegraaf”. Het Duitse volk is schuldig — en bovendien nog goed en warm gekleed. „De” vrouwen dragen pejs- mantels. Maar goed dat die Duitse arbeiders als dwangarbeiders naar Rusland, België en Frank- rijk worden gevoerd. Maar goed dat gereed- schappen, voorraden, machines hun onder de handen vandaan worden gehaald. Nietwaar? Men moet die Nederlandse arbeiders eens iets anders onder de ogen brengen, dan al die be- richten over de ellende en het sterven der ellen- digen door hongersnood, koude en gebrek in Duits- land.

Vergaderingen

V.S.V. Amsterdam-Centrum. Maandag 14 Januari a.s. 7.30 uur in gebouw De Arend, Breeuwerstraat hock, Plantuistraat.

Onderwerp: Franco Spanje en houding der „Demo- cratiën”. Toegang op vertoon van Lidmaatschap. Niet-leden 10 cent entree.

V.S.V. Zutphen. Zondag 12 Januari Plaats wordt bekendgemaakt door convocatie. Onderwerp: De Partij en de arbeidersklasse.

19 Januari 1946

Prijs 15 cent

6e Jaargang - No. 3

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Adm.: Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres red. en adm. Utrechtschestraat 44
Postgiro 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam” - Amsterdam

★ DUITSCHLAND

Is het er nog, wat men Duitsland pleegde te noemen? Wij bedoelen niet het politi- eke bouwspel, genaamd het Duitse Rijk, de staat der Duitse burgerklasse, die in het jaar 1871 een aanvang nam met de uitroeping van den Pruisischen koning Wilhelm tot Duitschen keizer in de spiegel- zaal van Versailles. Wij bedoelen ook niet de republiek, die een kwart eeuw geleden de Hohenzollern-monarchie opvolgde. Wij bedoelen ook niet het zogenaamde Derde Rijk. Dat alles is vergaan in de wedloop der grootmachten om de wereldheerschappij. De Europese grootmacht, die als laat- ste zijn politieke eenheid vond, de par- venu onder de kapitaal machten der 19e eeuw, de technisch en administratief vol- maakteste uitbuitingsorganisatie van de oude wereld, heeft als politiek machtscom- plex niet eens zijn 75e geboortedag be- leefd. Geen hoge ouderdom, gerekend naar historische maatstaf.

Doch dat Duitsland, waaraan wij denken, is niet het maatschappelijk systeem, waar- van de firma gelijkwideerd wordt. De likwidatie van het Hitlerrijk is een etappe op de marschroute der kapitalistische krijgsmachten tot verovering van de alleenheerschappij van de aarde en haar bewoners. Een concurrent is in Europa uitgevallen, een andere in Azië, de over- winnaars van deze tussen-ronde in het Oosten en Westen bereiden het nieuwe duel voor met eigen krachten en met de krachten van de overwonnenen. Ook in de puinhopen vinden ze mensen en mid- delen, die ze voor de komende botsing aanwenden. En dat gebeurt in een groot gebied van dit werelddeel, dicht bevolkt, dichterdan vroeger, omdat niet alleen mil- lioenen Duitssprekenden uit het Oosten naar het enger begrensde land gedreven worden, omdat er niet alleen in dorpen en steden woonruimte te kort is, maar omdat alle levensbronnen spaarzamer vloeien, omdat industrie, handel, verkeer en land- bouw slechts aan een klein deel der 70 miljoen werkgelegenheid bieden.

We krijgen niet voldoende berichten om de omvang van de ondergang te schetsen. Als een bescheiden verhoging van het le-vensmiddelenrantsoen in Berlijn een des-

kundige tot de uitspraak noopt, dat hier- door 200.000 Berlijners deze winter van de hongerdood gered zullen worden, geeft ons dit nog geen overzicht, slechts een be- nadering, niet meer. Wij trachten ons voor te stellen, hoe het er wel uitziet tussen Rijn en Oder, tussen de Noordzee en de Alpen. De berichten zijn schaars en van dat, wat ons interesseert, brengen ze niets, tenminste niets direct. Er is geen Centraal Duits bestuur, zoals Amerika, Engeland en Rusland wensen, maar waartegen Frankrijk zich verzet, omdat het bezorgd is voor zijn veiligheid, tenminste zolang Rijn- en Roergebied niet beslist onderwor- pen zijn aan een geallieerd statuut. Het land valt uiteen in zones, evenals Berlijn, bezet als het is door Russische, Ameri- kaanse, Engelse en Franse legers. De ver- binding tussen de zones is moeilijk, het economisch verkeer tussen de zones is zwak, het draagt het karakter van hulp- acties voor hongerende en koulijdende steden of van primitief ruilverkeer. De verhoging van de productie in enkele ge- bieden, zoals in de mijnen van het Roer- gebied en de staalproductie (belangrijk voor de schadevergoeding aan de Gealli- eerden) staat tegenover de massale ver- nietiging of de export van industrieën, waarvan de oorlogs-economische betekenis het in bedrijf stellen op Duitse bodem ver- hindert, omdat dit indruist tegen de ge- allieerde belangen. Oost- en Midden- Duitsland onder Russische bezetting schij- nen snel naar een toestand van landbouw en klein bedrijf terug te keren, waarbij op te merken valt, dat 70 kilometer ten Oosten van Berlijn, Polen begint.

Wij pogen een inzicht te krijgen. Wat we horen vergroot de verwarring. Er bestaan daar plaatselijk, soms zelfs buurtgewijze, politieke organisaties. Sociaal-democraten, Stalinisten, burgerlijk-christelijke demo- craten en er zijn ook lokale vakverenig- ingen. Nu en dan horen we namen uit de oude arbeidersbeweging, meestal na- men met een zeer bedenkelijke klank, zo- als Karl Severing, Wilhelm Koenen, Hoernle, die nu het Duitse volk oproepen tot boetedoening. Uit West-Duitsland werd kortgeleden bericht, dat de oude Separatistenbeweging, die het Rijnland

scheiden wilde van Pruisen-Duitsland, weer aan invloed gewonnen zou hebben. Haar voorstanders zouden o.a. vooraan- staande, met hoge posten beklede politieke figuren van het Katholieke Centrum zijn. Hiertegenover wensen de „arbeidersver- tegenwoordigers” de politieke eenheid met het overige Duitsland. Uit alle zones horen we de klacht, dat nog altijd de Nazi's of de nazi-vrienden een groot, vaak het overgrote deel van het beambtendom uitmaken, daar de bezettings-autoriteiten menen, hen niet te kunnen ontharen. De redacteur van een van de nieuwe Berlijn- se kranten verklaarde, dat de Hitler-aan- hangers nog altijd de sterkste partij in Duitsland zijn. Misschien heeft hij gelijk voorzover het de jeugd betreft, die in de Hitler-jeugd en op Hitler-scholen is opge- groeid, waarschijnlijk vergist hij zich t.a.v. de oudere generatie, die, of nooit voor Hitler was, of nu een behoorlijke kater heeft.

Zeker is het, dat ons tot nu toe geen uit- lating bereikt heeft, die ook maar als aller- kleinste symptoom beschouwd zou kunnen worden van nieuwe beweging onder de arbeiders. En het kan ook niet anders. Want mensen, die tussen puinhopen leven en op verdere afbraak wachten, die zelf afbreken moeten, wat hun dagelijks brood verschaft, hoezeer dit ook in dienst stond van de ondergang, mensen, die geen sa- menhang, geen systeem meer zien, die nooit verantwoordelijkheid droegen en nu toch verantwoordelijk gemaakt worden, zulke mensen weten niet, waartegen ze zich richten, laat staan waarvoor ze eigen- lijk strijden moeten, tenzij dan voor een stuk brood en wat brandhout. Uit armoede en hulpeloosheid alleen ontstaat nog geen bewustzijn, dat men klassebewustzijn noemen kan. Ook de haat tegen het fascis- me, die de oudere Duitse arbeiders voelen, brengt tussen hen geen voldoende ver- band, vooral als hun aandrijver — naar de schijn — „democraat” is in een gealli- eerde of Russische uniform en zijn helper een boetedoende masochist met Duitse spraak.

Bestaat er nog, wat wij Duitsland noe- men?

Wat noemen wij eigenlijk Duitsland, als het niet het politieke bouwspel in likwi- datie is? Vaak horen we de namen van steden, waarmee we een voorstelling ver-